

ДРЖАВНА
РЕВИЗОРСКА
ИНСТИТУЦИЈА

ИЗВЕШТАЈ
О РЕВИЗИЈИ СВРСИСХОДНОСТИ ПОСЛОВАЊА
Управљање висећим мостовима у
Републици Србији

Број: 400-414/2023-06/119
Београд, 14. децембар 2023. године

Потребно је предузети активности како би висећи мостови били безбедни за коришћење у циљу заштите људских живота и имовине, као и спречавања настанка штете

Иако висећи мостови немају значајан удео у укупном броју и дужини мостова у Републици Србији, могу да представљају опасност по живот људи ако се њима не управља адекватно.

Према подацима Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, на основу извршеног пописа и процене стања од стране грађевинске инспекције јединица локалне самоуправе (ЈЛС), од 70 висећих мостова који се налазе на територији 36 ЈЛС у Републици Србији, 13 мостова је у добром стању, 43 моста су за санацију, док је 14 мостова за рушење.

Извор: ДРИ – Висећи мостови у Краљеву: небезбедан мост за коришћење на Западној Морави (слика лево) и безбедан мост за коришћење на Ибру у Матарушкој Бањи (слика десно)

Није постојала обједињена евиденција висећих мостова на територији Републике Србије до краја 2022. године, а планске активности градова – субјеката ревизије нису у довољној мери обезбедиле услове за ефикасно управљање висећим мостовима. Није постојала обједињена евиденција о броју и стању висећих мостова на територији Републике Србије, а након налога Министарства из новембра 2022. године, ЈЛС су пописале број и процениле стање висећих мостова на својој територији. У периоду 2020–2022. године, Град Краљево није у довољној мери планирао активности у циљу ефикасног управљања висећим мостовима, а Град Зајечар није планирао активности у вези са висећим мостовима.

У периоду 2020–2022. године, надлежни субјекти нису у довољној мери предузели активности како би висећи мостови били безбедни за коришћење. Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је у децембру 2022. године донело Инструкцију о предузимању потребних мера у циљу заштите људских живота и имовине, спречавања настанка штете и отклањања штетних последица насталих коришћењем висећих мостова, али је потребно да прати поступање ЈЛС по истој, у циљу унапређења стања у овој области. Од 14 висећих мостова у градовима Краљево и Зајечару, на основу стања утврђеног од стране градских грађевинских инспектора, само један је безбедан за коришћење.

У периоду 2020–2022. године, висећи мостови нису у довољној мери били обухваћени инспекцијским надзором. У ревидираном периоду, до октобра 2022. године није било надзора републичке грађевинске инспекције над радом грађевинских инспектора ЈЛС у обављању поверених послова инспекцијског надзора у којима су предмет надзора били висећи мостови, нити је пре налога Министарства из новембра 2022. године, било надзора градске грађевинске инспекције у којима су предмет надзора били висећи мостови у градовима Краљево и Зајечару.

Државна ревизорска институција је након спроведене ревизије субјектима ревизије дала следеће препоруке:

➤ Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре да:

- настави да ажурира податке о броју и стању висећих мостова у успостављеној евиденцији;
- прати да ли јединице локалне самоуправе поступају по Инструкцији Министарства, у циљу унапређења стања у овој области;
- кроз рад грађевинске инспекције, у циљу заштите живота и здравља људи, планира и спроводи надзор над радом грађевинских инспектора ЈЛС у обављању поверених послова инспекцијског надзора у којима су предмет надзора висећи мостови.

➤ Граду Краљево и Граду Зајечару да:

- планирају активности како би се обезбедиле услови за ефикасно управљање висећим мостовима;
- предузму активности како би у употреби били само висећи мостови безбедни за коришћење;
- кроз рад грађевинске инспекције, у циљу заштите живота и здравља људи, наставе да спроводе инспекцијски надзор и прате спровођење изречених мера у којима су предмет надзора висећи мостови.

Садржај

Скраћенице и термини	5
I Резиме откривених несврхисходности, препорука и мера предузетих у поступку ревизије	6
1. Резиме и препоруке	6
2. Мере предузете у току ревизије	8
3. Захтев за достављање одазивног извештаја	8
II Увод	10
1. Проблем	10
2. Циљ ревизије	10
3. Ревизорска питања	11
4. Обим и ограничења ревизије	11
5. Методологија у поступку рада	12
III Опис предмета ревизије	12
1. Појам	12
2. Законодавни и институционални оквир	13
3. Опште информације	17
IV Закључци	21
ЗАКЉУЧАК 1: Није постојала обједињена евиденција висећих мостова на територији Републике Србије до краја 2022. године, а планске активности градова – субјеката ревизије нису у довољној мери обезбедиле услове за ефикасно управљање висећим мостовима	22
Налаз 1.1: Није постојала обједињена евиденција о броју и стању висећих мостова на територији Републике Србије, а након налога Министарства из новембра 2022. године, ЈЛС су пописале број и процениле стање висећих мостова на својој територији	23
Налаз 1.2: У периоду 2020–2022. године, Град Краљево није у довољној мери планирао активности у циљу ефикасног управљања висећим мостовима, а Град Зајечар није планирао активности у вези са висећим мостовима	26
ЗАКЉУЧАК 2: У периоду 2020–2022. године, надлежни субјекти нису у довољној мери предузели активности како би висећи мостови били безбедни за коришћење	29
Налаз 2.1: Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је у децембру 2022. године донело Инструкцију, али је потребно да прати поступање ЈЛС по истој, у циљу унапређења стања у овој области	30
Налаз 2.2: Од 14 висећих мостова у градовима Краљево и Зајечару, на основу стања утврђеног од стране градских грађевинских инспектора, само један је безбедан за коришћење	35
ЗАКЉУЧАК 3: У периоду 2020–2022. године, висећи мостови нису у довољној мери били обухваћени инспекцијским надзором	44
Налаз 3.1: У ревидираном периоду, до октобра 2022. године није било надзора републичке грађевинске инспекције над радом грађевинских инспектора ЈЛС у обављању поверених послова инспекцијског надзора у којима су предмет надзора били висећи мостови	45

Налаз 3.2: У ревидираном периоду, пре налога Министарства из новембра 2022. године, није било надзора градске грађевинске инспекције у којима су предмет надзора били висићи мостови у градовима Краљеву и Зајечару	49
V Прилози	54
Прилог 1 — Методологија у поступку рада	54
Прилог 2 — Преглед пописаног броја и процењеног стања висићих мостова по јединицама локалних самоуправа на чијој територији се налазе	55

Скраћенице и термини

Преглед скраћеница које су коришћене у извештају:

Пун назив	Коришћена скраћеница
Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	Министарство / МГСИ
Република Србија	РС
Јединице локалне самоуправе	ЈЛС
Градска управа	ГУ
Јавно предузеће	ЈП
Јавно комунално предузеће	ЈКП
Републички геодетски завод	РГЗ
Месна заједница	МЗ
Катастарска парцела	КП
Катастарска општина	КО
Налог Одељења грађевинске инспекције, Сектора за инспекцијски надзор Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре за контролу свих висећих мостова на територији ЈЛС из новембра 2022. године	Налог Министарства
Инструкција Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре о предузимању потребних мера у циљу заштите људских живота и имовине, спречавања настанка штете и отклањања штетних последица насталих коришћењем висећих мостова из децембра 2022. године	Инструкција Министарства

Управљање мостовима је процес, којим се надгледају, прате, одржавају и поправљају уочена погоршања стања мостовских конструкција, са расположивим средствима у току употребног века.

Циљ управљања мостовима је одржавање мостова у прихватљивом стању за предвиђену намену при минималним трошковима.¹

Под висећим мостом подразумева се тип грађевинске конструкције код ког каблови који виси са пилона² носе његову греду.

¹ Планирање одржавања путних мостова, Машовић С., Хајдин Р., Грађевински факултет Универзитета у Београду

² пилон (лат. Pila – „стуб“) је снажан четвороугласти подупирач на којем почива конструкција куполе, моста, свода и сл.

I Резиме откривених несврсисходности, препорука и мера предузетих у поступку ревизије

1. Резиме и препоруке

Државна ревизорска институција спровела је ревизију сврсисходности пословања на тему „Управљање висећим мостовима у Републици Србији“.

Иако висећи мостови немају значајан удео у укупном броју и дужини мостова у Републици Србији, могу да представљају опасност по живот људи ако се њима не управља адекватно.

Према подацима Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, на основу извршеног пописа и процене стања од стране грађевинске инспекције ЈЛС, од 70 висећих мостова који се налазе на територији 36 ЈЛС у Републици Србији, 13 мостова је у добром стању, 43 моста су за санацију, док је 14 мостова за рушење.

Након спроведене ревизије утврдили смо следеће:

Потребно је предузети активности како би висећи мостови били безбедни за коришћење у циљу заштите људских живота и имовине, као и спречавања настанка штете.

ЗАКЉУЧАК 1: Није постојала обједињена евиденција висећих мостова на територији Републике Србије до краја 2022. године, а планске активности градова – субјеката ревизије нису у довољној мери обезбедиле услове за ефикасно управљање висећим мостовима.

Налаз 1.1. Није постојала обједињена евиденција о броју и стању висећих мостова на територији Републике Србије, а након налога Министарства из новембра 2022. године, ЈЛС су пописале број и процениле стање висећих мостова на својој територији.

Налаз 1.2. У периоду 2020–2022. године, Град Краљево није у довољној мери планирао активности у циљу ефикасног управљања висећим мостовима, а Град Зајечар није планирао активности у вези са висећим мостовима.

ЗАКЉУЧАК 2: У периоду 2020–2022. године, надлежни субјекти нису у довољној мери предузели активности како би висећи мостови били безбедни за коришћење.

Налаз 2.1: Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је у децембру 2022. године донело Инструкцију, али је потребно да прати поступање ЈЛС по истој, у циљу унапређења стања у овој области.

Налаз 2.2: Од 14 висећих мостова у градовима Краљево и Зајечару, на основу стања утврђеног од стране градских грађевинских инспектора, само један је безбедан за коришћење.

ЗАКЉУЧАК 3: У периоду 2020–2022. године, висећи мостови нису у довољној мери били обухваћени инспекцијским надзором.

Налаз 3.1: У ревидираном периоду, до октобра 2022. године није било надзора републичке грађевинске инспекције над радом грађевинских инспектора ЈЛС у обављању поверених послова инспекцијског надзора у којима су предмет надзора били висећи мостови.

Налаз 3.2: У ревидираном периоду, пре налога Министарства из новембра 2022. године, није било надзора градске грађевинске инспекције у којима су предмет надзора били висећи мостови у градовима Краљеву и Зајечару.

Државна ревизорска институција, након спроведене ревизије сврсисходности пословања на тему „Управљање висећим мостовима у Републици Србији“, даје следеће препоруке:

Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре да:

- настави да ажурира податке о броју и стању висећих мостова у успостављеној евиденцији (приоритет 2³) – Налаз 1.1;
- прати да ли јединице локалне самоуправе поступају по Инструкцији Министарства, у циљу унапређења стања у овој области (приоритет 2) – Налаз 2.1;
- кроз рад грађевинске инспекције, у циљу заштите живота и здравља људи, планира и спроводи надзор над радом грађевинских инспектора ЈЛС у обављању поверених послова инспекцијског надзора у којима су предмет надзора висећи мостови (приоритет 2) – Налаз 3.1.

Граду Краљеву да:

- планира активности како би се обезбедили услови за ефикасно управљање висећим мостовима (приоритет 2) – Налаз 1.2;
- предузме активности како би у употреби били само висећи мостови безбедни за коришћење (приоритет 2) – Налаз 2.2;
- кроз рад грађевинске инспекције, у циљу заштите живота и здравља људи, настави да спроводи инспекцијски надзор и прати спровођење изречених мера у којима су предмет надзора висећи мостови (приоритет 2) – Налаз 3.2.

Граду Зајечару да:

- планира активности како би се обезбедили услови за ефикасно управљање висећим мостовима (приоритет 2) – Налаз 1.2;
- предузме активности како би у употреби били само висећи мостови безбедни за коришћење (приоритет 2) – Налаз 2.2;
- кроз рад грађевинске инспекције, у циљу заштите живота и здравља људи, настави да спроводи инспекцијски надзор и прати спровођење изречених мера у којима су предмет надзора висећи мостови (приоритет 2) – Налаз 3.2.

³ ПРИОРИТЕТ 2 – Несврсисходности које је могуће отклонити у року до годину дана.

2. Мере предузете у току ревизије

Није постојала обједињена евиденција о броју и стању висећих мостова на територији Републике Србије, а након налога Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре из новембра 2022. године, ЈЛС су пописале број и процениле стање висећих мостова на својој територији.

У Инструкцији Министарства о предузимању потребних мера у циљу заштите људских живота и имовине, спречавања настанка штете и отклањања штетних последица насталих коришћењем висећих мостова из децембра 2022. године наведено је да закључно са 24. новембром 2022. године од 145 локалних самоуправа 19 није доставило информације о висећим мостовима на својој територији. На основу достављених података 126 локалних самоуправа, установљено је да постоји 66 висећих мостова. Од тога је 11 у добром стању, 46 су за санацију, односно реконструкцију, а девет је за рушење.

У току ревизије наведени подаци су ажурирани и сада Министарство поседује податке о броју и процењеном стању висећих мостова према којима у Републици Србији постоји 70 висећих мостова који се налазе на територији 36 ЈЛС, од којих је 13 мостова у добром стању, 43 моста су за санацију, док је 14 мостова за рушење.

3. Захтев за достављање одазивног извештаја

Субјект ревизије је, на основу члана 40. став 1. Закона о Државној ревизорској институцији, дужан да поднесе Државној ревизорској институцији писани извештај о отклањању откривених несврсисходности (одазивни извештај) у року од 90 дана почев од наредног дана од дана уручења овог извештаја.

Одазивни извештај мора да садржи:

- 1) навођење ревизије, на коју се он односи;
- 2) кратак опис несврсисходности у пословању, које су откривене ревизијом;
- 3) приказивање мера исправљања.

Мере исправљања су мере које субјект ревизије предузима да би отклонио несврсисходности у свом пословању или мере умањења ризика од појављивања одређене несврсисходности у свом будућем пословању за чије предузимање субјект ревизије мора поднети уз одазивни извештај одговарајуће доказе.

Субјекти ревизије су обавезни да у одазивном извештају искажу мере исправљања по основу откривених несврсисходности односно свих закључака и налаза датих у Извештају о ревизији сврсисходности пословања, као и да поступе по датим препорукама осим оних који су отклоњени у току обављања ревизије и садржани у поглављу Мере предузете у поступку ревизије. За мере исправљања је дужан да уз одазивни извештај достави доказе према следећем:

1. За налазе, односно несврсисходности првог приоритета, односно које је могуће отклонити у року од 90 дана субјекти ревизије су у обавези да доставе доказе о отклањању несврсисходности односно предузимању мера исправљања;
2. За налазе, односно несврсисходности другог приоритета, односно које је могуће отклонити у року до годину дана, и трећег приоритета, односно које је могуће отклонити у року до три године, субјект ревизије обавезан је да достави акциони план у којем ће описати мере и активности које ће бити предузете ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању као и планирани период предузимања мера и одговорно лице.

На основу члана 40. став 2. Закона о Државној ревизорској институцији одазивни извештај је јавна исправа која је потписана и оверена печатом од стране одговорног лица субјекта ревизије.

Државна ревизорска институција ће оценити веродостојност одазивног извештаја, тј. провериће истинитости навода о мерама исправљања, предузетим од стране субјекта ревизије, подносиоца одазивног извештаја. У случају потребе извршиће се и провера веродостојности одазивног извештаја. Такође, извршиће се и оцена да ли су мере исправљања исказане у одазивном извештају задовољавајуће.

Сагласно члану 57. став 1. тачка 3) Закона о Државној ревизорској институцији, ако субјект ревизије у чијем су пословању откривене несврсисходности, не подноси у прописаном року Институцији одазивни извештај, против одговорног лица субјекта ревизије поднеће се захтев за покретање прекршајног поступка.

Ако се оцени да одазивни извештај не указује да су откривене несврсисходности отклоњене на задовољавајући начин, сматра се да субјект ревизије крши обавезу доброг пословања. Ако се ради о незадовољавајућем отклањању значајне несврсисходности, сматра се да постоји тежи облик кршења обавезе доброг пословања. У овим случајевима Државна ревизорска институција је овлашћена да предузима мере сагласно члану 40. ст 7. до 13. Закона о Државној ревизорској институцији.

Генерални државни ревизор

Др Душко Пејовић

Државна ревизорска институција

Макензијева 41

11000 Београд, Србија

14. децембар 2023. године

II Увод

Државна ревизорска институција је спровела ревизију сврсисходности пословања на тему „Управљање висећим мостовима у Републици Србији“ у складу са Законом о Државној ревизорској институцији⁴, Пословником Државне ревизорске институције⁵, Програмом ревизије Државне ревизорске институције за 2023. годину број: 06-1645/2022-02/2-3 од 28. фебруара 2023. године (пречишћен текст) и Одлуком о изменама и допунама Програма ревизије Државне ревизорске институције за 2023. годину број: 06-1645/2022-02/2-4 од 20. априла 2023. године.

Ревизија је обављена на начин и према поступцима утврђеним оквиром ревизорских стандарда Међународне организације врховних ревизорских институција (INTOSAI), Кодексом професионалне етике државних ревизора и принципима Међународних стандарда врховних ревизорских институција (ISSAI).

1. Проблем

Иако висећи мостови немају значајан удео у укупном броју и дужини мостова у Републици Србији, могу да представљају опасност по живот људи ако се њима не управља адекватно.

У претходном периоду нису постојали подаци о броју и стању висећих мостова што је за последицу имало неодржавање истих. Велики број висећих мостова је изграђен давно (пре више од 50 година) и без грађевинске дозволе.

За већину висећих мостова у Србији није било утврђено власништво што је утицало на одржавање и безбедност употребе тих мостова.⁶

Према подацима Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, на основу извршеног пописа и процене стања од стране грађевинске инспекције ЈЛС, од 70 висећих мостова који се налазе на територији 36 ЈЛС у Републици Србији, 13 мостова је у добром стању, 43 моста су за санацију, док је 14 мостова за рушење.

2. Циљ ревизије

Циљ ревизије је да се утврди да ли су субјекти ревизије предузели одговарајуће активности како би се ефикасно управљало висећим мостовима.

⁴ „Сл. гласник РС“, бр. 101/05, 54/07, 36/10 и 44/18 – др. закон

⁵ „Сл. гласник РС“, број 9/09

⁶ Извештај „100 дана МГСИ“ Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре

3. Ревизорска питања

Да бисмо остварили циљ ревизије, формулисали смо ревизорска питања која се односе на фазе: планирања, спровођења и надзора над активностима у овој области.

У складу са циљем ревизије, формулисали смо следећа питања:

1. Да ли су постојећа евиденција мостова и планске активности обезбедиле услове за ефикасно управљање висећим мостовима?
2. У којој мери су надлежни субјекти предузели активности како би висећи мостови били безбедни за коришћење?
3. Да ли је успостављен ефикасан надзор над висећим мостовима?

4. Обим и ограничења ревизије

Ревизијом су обухваћени субјекти који имају надлежности у овој области и то:

- Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, врши надзор над спровођењем Закона о планирању и изградњи и Закона о путевима, као и надзор над радом ЈЛС у обављању поверених послова;
- Град Краљево, јединица локалне самоуправе са највећим бројем висећих мостова на територији Републике Србије и
- Град Зајечар, јединица локалне самоуправе са највећим бројем висећих мостова за рушење на територији Републике Србије уз Град Краљево.

У циљу прибављања свеобухватних информација, као извори информација коришћени су подаци којима располажу Јавно предузеће „Путеви Србије“, Акционарско друштво за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“, Београд, као и одабране јединице локалне самоуправе.

Предмет ревизије (фокус) биле су активности које су предузимали надлежни субјекти у управљању висећим мостовима.

Ревизијом смо обухватили активности које се односе на управљање висећим мостовима у периоду 2020–2022. године, али смо за одговоре на нека ревизорска питања обухватили и дужи временски период.

Поступци ревизије су изведени у периоду од априла до октобра 2023. године у циљу доношења налаза, закључака и препорука заснованих на доказима који су прикупљени током ревизије.

5. Методологија у поступку рада

Да бисмо формулисали ревизорска питања и касније одговорили на њих, анализирали смо законску и подзаконску регулативу, као и планска документа, која се односе на област управљања мостовима у Републици Србији, као и податке и информације које смо добили од субјеката надлежних за управљање висећим мостовима.

У циљу планирања ревизије сврсисходности пословања, а ради прибављања информација у вези са планирањем, спровођењем и надзором над активностима у овој области упутили смо упитнике Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Јавном предузећу „Путеви Србије“, Акционарском друштву за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“, Београд, као и одабраним јединицама локалне самоуправе.

Прикупљени подаци на основу послатих упитника омогућили су нам да:

- проценимо тренутно стање и активности надлежних субјеката;
- идентификујемо недостатке и
- размотримо могућа решења проблема у овој области.

На основу анализе одговора и прикупљених информација у фази предстудије дефинисали смо потенцијални проблем, циљ ревизије, ревизорска питања, критеријуме, предмет ревизије, субјекте ревизије, као и период који ће ревизија обухватити.

Током фазе спровођења ревизије, како бисмо одговорили на ревизорска питања односно испунили циљ ревизије, анализирали смо прикупљену документацију од субјеката ревизије као и од извора информација, спроводили интервјуе, слали упитнике, прикупљали физичке доказе на терену и друго.

III Опис предмета ревизије

1. Појам

Према Закону о путевима, поједини изрази који ће се користити у извештају, имају следеће значење:

Пут је грађевински објекат намењен за саобраћај, односно утврђена површина коју као саобраћајну површину могу да користе сви или одређени учесници у саобраћају, под условима одређеним овим законом и другим прописима;

Путни објекат је грађевински објекат који је саставни део пута: мост, подвожњак, надвожњак, вијадукт, пропуст, тунел, галерија, потпорни зид, обложни зид и сл.

Према Закону о планирању и изградњи, поједини изрази који ће се користити у извештају, имају следеће значење:

Објекат јесте грађевина спојена са тлом, изведена од сврсисходно повезаних грађевинских производа, односно грађевинских радова, која представља физичку, функционалну, техничко-технолошку или биотехничку целину (зграде и инжењерски објекти и сл.), који може бити подземни или надземни;

Инжењерски објекти су сви остали објекти који нису зграде: железнице, путеви, мостови, аеродромске стазе, цевоводи, комуникациони и електрични водови и др;

Техничка документација јесте скуп пројеката који се израђују ради: утврђивања концепта објекта, разраде услова, начина изградње објекта и за потребе одржавања објекта;

Изградња објекта јесте скуп радњи који обухвата: претходне радове, израду и контролу техничке документације, припремне радове за грађење, грађење објекта и стручни надзор у току грађења објекта;

Реконструкција јесте извођење грађевинских и других радова на постојећем објекту у габариту и волумену објекта којима се утиче на испуњавање основних захтева за објекат, мења технолошки процес; мења спољни изглед објекта или повећава број функционалних јединица, врши замена уређаја, постројења, опреме и инсталација са повећањем капацитета;

Санација јесте извођење грађевинских и других радова на постојећем објекту којима се врши поправка уређаја, постројења и опреме, односно замена конструктивних елемената објекта, којима се не мења спољни изглед, не утиче на безбедност суседних објеката, саобраћаја и животне средине и не утиче на заштиту природног и непокретног културног добра, односно његове заштићене околине, осим рестаураторских, конзерваторских и радова на ревитализацији;

Инвестиционо одржавање је извођење грађевинско-занатских, односно других радова зависно од врсте објекта у циљу побољшања услова коришћења објекта у току експлоатације;

Текуће (редовно) одржавање објекта јесте извођење радова који се предузимају ради спречавања оштећења која настају употребом објекта или ради отклањања тих оштећења, а састоје се од прегледа, поправки и предузимања превентивних и заштитних мера, односно сви радови којима се обезбеђује одржавање објекта на задовољавајућем нивоу употребљивости;

Уклањање објекта или његовог дела јесте извођење радова на рушењу објекта или дела објекта.

2. Законодавни и институционални оквир

У анализи законодавног оквира обрађени су најзначајнији прописи који уређују област управљања мостовима у Републици Србији:

1. Закон о планирању и изградњи;
2. Закон о путевима;
3. Закон о локалној самоуправи и
4. Закон о комуналним делатностима.

Законом о планирању и изградњи⁷ уређују се: услови и начин уређења простора, уређивање и коришћење грађевинског земљишта и изградња објеката; вршење надзора над применом одредаба овог закона и инспекцијски надзор; друга питања од значаја за уређење простора, уређивање и коришћење грађевинског земљишта и за изградњу објеката.

Законом о путевима⁸ уређује се правни положај јавних и некатегорисаних путева, услови и начин управљања, заштите и одржавања јавних путева, посебни услови изградње и реконструкције јавних путева, извори и начин финансирања изградње, реконструкције, заштите и одржавања путева, стицање права својине, инспекцијски надзор, као и друга питања од значаја за управљање, изградњу, реконструкцију, заштиту и одржавање јавних путева.

⁷ „Сл. гласник РС“, бр. 72/09, 81/09 - испр., 64/10 - одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 - одлука УС, 50/13 - одлука УС, 98/13 - одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 - др. закон, 9/20 и 52/21)

⁸ „Сл. гласник РС“, бр. 41/18 и 95/18 - др. закон

Према значају саобраћајног повезивања, јавни путеви се деле на:

1) државне путеве:

(1) државне путеве I реда (саобраћајно повезују територију државе са мрежом европских путева, односно део су мреже европских путева, територију државе са територијом суседних држава, целокупну територију државе, као и привредно значајна насеља на територији државе);

(2) државне путеве II реда (саобраћајно повезују подручје два или више управна округа или подручје управног округа, као и погранична подручја и граничне прелазе са мрежом државних путева);

2) општинске путеве (саобраћајно повезују територије општина, територију општине, односно града, као и територију општине, односно града са мрежом државних путева);

3) улице (саобраћајно повезују делове насеља).

Државни путеви I и II реда су у својини Републике Србије, изузев државних путева, односно делова државних путева I и II реда који се налазе на територији аутономне покрајине, који су у својини аутономне покрајине.

Општински путеви, улице и некатегорисани путеви који не припадају државним путевима I и II реда, својина су јединице локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

Изградња и реконструкција јавног пута врше се у складу са законом којим се уређују планирање и изградња и у складу са овим законом.

Законом о локалној самоуправи⁹ прописано је да се општина преко својих органа, у складу са Уставом и законом, поред осталог, стара о изградњи, реконструкцији, одржавању и коришћењу локалних путева и улица.

Законом о комуналним делатностима¹⁰ прописано је да одржавање улица и путева спада у комуналне делатности.

Одржавање улица и путева у градовима и другим насељима је извођење радова којима се обезбеђује несметано и безбедно одвијање саобраћаја и чува и унапређује употребна вредност улица, путева, тргова, платоа и сл.

Комуналну делатност могу обављати јавно предузеће, привредно друштво, предузетник или други привредни субјект.

У анализи законодавног оквира, обрађена су подзаконска акта у складу са наведеним законима који уређују област управљања мостовима у Републици Србији и то Правилник за грађевинске конструкције¹¹ и Правилник о техничким нормативима за експлоатацију и редовно одржавање мостова¹².

Правилником за грађевинске конструкције се, у циљу испуњавања основних захтева за објекте, прописују техничка својства конструкција објеката и захтеви за пројектовање, извођење, одржавање и рушење, односно уклањање и други захтеви за грађевинске конструкције, као и перформансе које морају да имају грађевински производи у вези са њиховим битним карактеристикама и други захтеви за грађевинске производе намењене уградњи у грађевинске конструкције.

Даном ступања на снагу Правилника за грађевинске конструкције, у децембру 2019. године, престао је да важи, између осталих, Правилник о техничким нормативима за експлоатацију и редовно одржавање мостова. Наведеним правилником били су прописани технички нормативи за експлоатацију и редовно одржавање мостова, као и врста и садржај података о мостовима који се евидентирају.

⁹ „Сл. гласник РС“, бр. 129/07, 83/14 - др. закон, 101/16 - др. закон, 47/18 и 111/21 - др. закон

¹⁰ „Сл. гласник РС“, бр. 88/11, 104/16 и 95/18

¹¹ „Сл. гласник РС“, бр. 89/19, 52/20 и 122/20

¹² „Сл. лист СРЈ“, број 20/92

Институционални оквир

Ревизијом су обухваћени субјекти који имају надлежности у овој области у складу са Законом о министарствима¹³, Законом о државној управи¹⁴, Законом о локалној самоуправи, Законом о планирању и изградњи и Законом о путевима и то:

- Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре,
- Град Краљево и
- Град Зајечар.

Субјекти ревизије	Надлежност
 <p>РЕПУБЛИКА СРБИЈА МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • у складу са Законом о министарствима, поред осталог, обавља послове државне управе у области друмског саобраћаја; • врши надзор над спровођењем Закона о планирању и изградњи и Закона о путевима, као и надзор над радом ЈЛС у обављању поверених послова.
 <p>ГРАД КРАЉЕВО</p>	<ul style="list-style-type: none"> • у складу са Законом о путевима, општински путеви, улице и некатегорисани путеви који не припадају државним путевима I и II реда, својина су јединице локалне самоуправе на чијој се територији налазе; • у складу са Законом о локалној самоуправи, општина преко својих органа, у складу са Уставом и законом, поред осталог, стара се о изградњи, реконструкцији, одржавању и коришћењу локалних путева и улица, чији су саставни елемент и путни објекти – мостови; Град врши надлежности општине, као и друге надлежности и послове државне управе, који су му законом поверени.
 <p>ГРАД ЗАЈЕЧАР</p>	

У складу са Законом о министарствима, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре обавља послове државне управе који се односе, поред осталог, на: грађевинарство; грађевинско земљиште; урбанизам; просторно планирање, односно организацију, уређење и коришћење простора Републике Србије; утврђивање услова за изградњу објеката; инспекцијски надзор у области урбанизма и грађевина.

Такође, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре обавља послове државне управе, у области железничког, друмског, водног и ваздушног саобраћаја, који се односе на: уређење и обезбеђење саобраћајног система; реализацију пројеката изградње саобраћајне инфраструктуре; инфраструктурне пројекте од посебног значаја у области нискоградње; облигационе и својинскоправне односе; инспекцијски надзор; стратегију развоја саобраћаја, планове развоја и планове везане за организацију саобраћајног система и

¹³ „Сл. гласник РС“, бр. 128/20 и 116/22

¹⁴ „Сл. гласник РС“, бр. 79/2005, 101/2007, 95/2010, 99/2014, 47/2018 и 30/2018 - др. закон

организацију превоза; издавање употребне дозволе за саобраћајни објекат и инфраструктуру, као и друге послове одређене законом.

Министарство врши надзор над радом ЈЛС у обављању поверених послова у складу са Законом о државној управи.

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је 7. децембра 2022. године донело Инструкцију¹⁵ о предузимању потребних мера у циљу заштите људских живота и имовине, спречавања настанка штете и отклањања штетних последица насталих коришћењем висећих мостова.

Законом о путевима прописано је да управљање јавним путевима јесте делатност од општег интереса.

Управљање јавним путевима обухвата:

- 1) планирање, пројектовање, изградњу, реконструкцију, одржавање и заштиту јавног пута;
- 2) вршење инвеститорске функције на пројектовању, изградњи, одржавању и реконструкцији јавног пута;
- 3) организовање и обављање стручних послова на пројектовању, изградњи, реконструкцији, одржавању и заштити јавног пута;
- 4) уступање радова на пројектовању, изградњи, одржавању, реконструкцији и стручном надзору јавног пута;
- 5) организовање стручног надзора над изградњом, реконструкцијом, одржавањем и заштитом јавног пута;
- 6) организовање наплате, контролу наплате накнада за употребу јавног пута и вршење јавних овлашћења;
- 7) праћење стања путне мреже;
- 8) заштиту јавног пута;
- 9) означавање јавног пута и вођење евиденције о јавним путевима и о саобраћајно-техничким подацима за те путеве;
- 10) управљање саобраћајем и организовање и обављање бројања возила на јавном путу.

Делатност управљања државним путевима обавља јавно предузеће, односно друштво капитала чији је једини власник Република Србија.

Делатност управљања општинским путевима, улицама и некатегорисаним путевима, који нису део државног пута I и II реда, може да обавља јавно предузеће, односно друштво капитала чији је једини власник јединица локалне самоуправе, као и друго друштво капитала и предузетник, коме је надлежни орган јединице локалне самоуправе поверио обављање делатности управљања општинским путевима, улицама и некатегорисаним путевима, у складу са законом којим се уређују јавно-приватно партнерство и концесије.

Град Краљево је послове на управљању и одржавању мостова који се налазе у оквиру локалних путева и градских саобраћајница поверио Јавном предузећу за уређивање грађевинског земљишта „Краљево“ из Краљева. Скупштина Града Краљева донела је септембра 2016. године Одлуку о усклађивању оснивачког акта Јавног предузећа за уређивање грађевинског земљишта „Краљево“¹⁶ којом је, ради обезбеђивања услова за обављање делатности од општег интереса и од значаја и за потребе Града Краљева, основано Јавно предузеће за уређивање грађевинског

¹⁵ На основу чланова 23 и 48 Закона о државној управи

¹⁶ „Сл. лист Града Краљева“, бр. 25/16 и 27/16

земљишта „Краљево“. ЈП за уређивање грађевинског земљишта „Краљево“ је правни следбеник ЈП Дирекције за планирање и изградњу „Краљево“.¹⁷

У Граду Зајечару, за управљање мостовима надлежно је ЈКП „Паркирање, пројектовање и надзор“ Зајечар. Скупштина Града Зајечара донела је септембра 2016. године Одлуку о оснивању Јавног комуналног предузећа „Зајечарпаркинг“, Зајечар¹⁸, ради обезбеђивања услова за обављање комуналних делатности, а јуна 2020. године Одлуку о измени и допуни Одлуке о оснивању ЈКП „Зајечарпаркинг“, Зајечар¹⁹, којом се пословно име Предузећа мења и гласи ЈКП „Паркирање, пројектовање и надзор“, Зајечар.

3. Опште информације

Мост је објекат направљен са сврхом да се омогући прелаз људима и возилима преко природних или вештачких препрека.

Мост је саставни део саобраћајне инфраструктуре. Мостови су, за разлику од већине других грађевинских објеката, константно изложени различитим спољашњим утицајима, тако да се мора обратити посебна пажња на њихово одржавање. Благовремено одржавање, уз праћење стања мостовских конструкција, редовне поправке и превентивне мере, даје веома позитивне ефекте и много је економски исплативије и функционалније.²⁰

Према Приручнику за пројектовање путева у Републици Србији (Пројектовање мостова) Јавног предузећа „Путеви Србије“, мостови у ширем значењу су сви објекти (мостови, вијадукти, надвожњаци, подвожњаци) који служе сигурном вођењу путева преко природних и вештачких препрека. Мостови у ужем значењу су објекти који служе за прелаз путева преко водених препрека (потоци, реке, канали, језера, морски заливи) са отвором $\geq 5,0$ m.

Мостове можемо разврстати по разним критеријумима, намени, величини, материјалу, носећем систему итд.

Према величини, мостови се деле на:

- мање мостове, укупне дужине до 35 m (50 m);
- средње мостове, укупне дужине до 150 m;
- веће мостове, укупне дужине до 300 m и
- велике мостове, укупне дужине веће од 300 m.

Укупна површина моста је производ укупне дужине и укупне ширине моста, а служи као показатељ величине моста.

Према намени и функцији, мостове делимо на друмске, железничке, мостове за пешаке и мостове за мешовит саобраћај.

Према подацима Јавног предузећа „Путеви Србије“, на државним путевима Републике Србије тренутно је евидентирано 3.469 мостова укупне дужине преко 156 km. Од тог броја, 953 моста су на ауто-путевима, а 297 мостова је дуже од 100 метара. Мостови су различите старости, најразличитијих облика и начина градње, од дрвета, камена, бетона, челика и различитих статичких система, распона и дужина – од 5 до 2.212 метара.

¹⁷ Статут ЈП за уређивање грађевинског земљишта „Краљево“

¹⁸ „Сл. лист Града Зајечара“, бр. 27/16 и 42/16

¹⁹ „Сл. лист Града Зајечара“, број 30/20

²⁰ Проф. Др Машовић С, Наслов предавања: Одржавање мостова, Грађевинарство дипломске академске студије

Према подацима Акционарског друштва за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“, у Републици Србији постоји 998 мостова којима Друштво управља, укупне дужине 45,263 km, од којих су шест друмско-железнички, а остали железнички мостови.

Према материјалу, мостове делимо на дрвене, камене, металне, бетонске итд.

На основу концепта конструкције, облика, преузимања и преноса сила и утицаја из носеће конструкције у тло, разликујемо пет основних носећих статичких система мостова: гредни системи, оквирни системи, лучни системи, висећи системи, системи мостова са косим затегама и комбиновани системи мостова.

Висећи системи мостова су системи код којих носећу конструкцију чине параболични каблови који преко пилона и вешалки носе греду за укрућење која директно преузима покретно оптерећење. Значајна карактеристика висећих мостова су велике деформације под покретним оптерећењем и од утицаја ветра, што изазива вибрације, па се ови системи скоро искључиво користе само за путне и пешачке мостове.

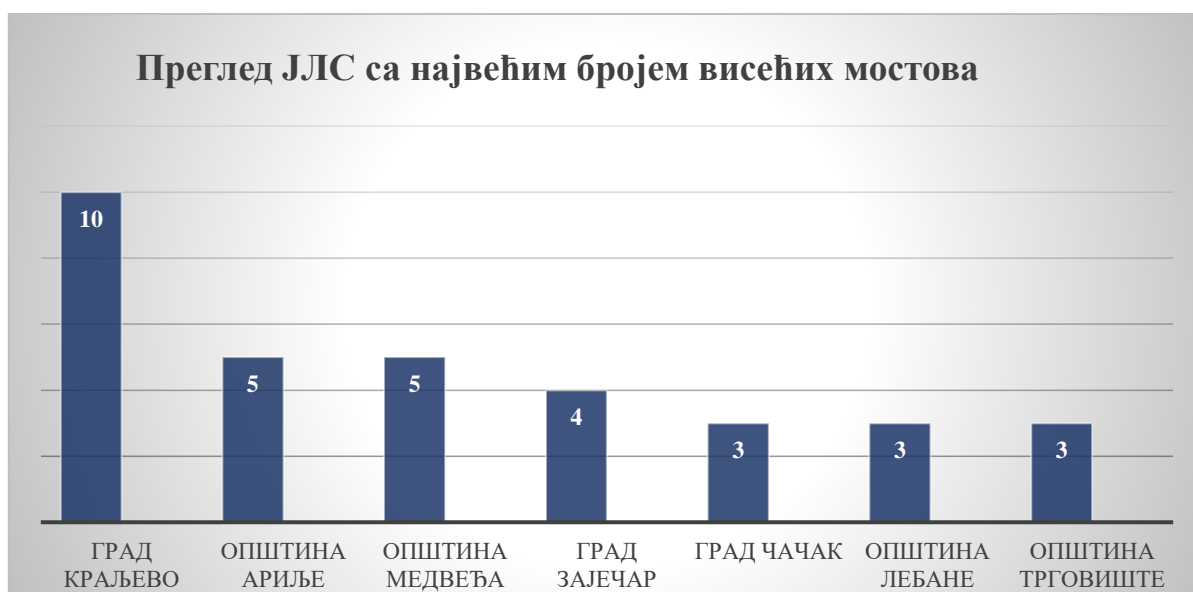
У Републици Србији, висећи мостови су постављени преко река и најчешће служе за прилаз селима и бањама.

У току предстудије, упућени су упитници јединицама локалне самоуправе (11 градова и 39 општина) на територији Републике Србије.

На основу анализе података Министарства, као и одговора ЈЛС на упућене упитнике, дошли смо до следећих података:

- На територији Републике Србије има укупно 70 висећих мостова на територији 36 ЈЛС;

Слика 1: Преглед ЈЛС са највећим бројем висећих мостова

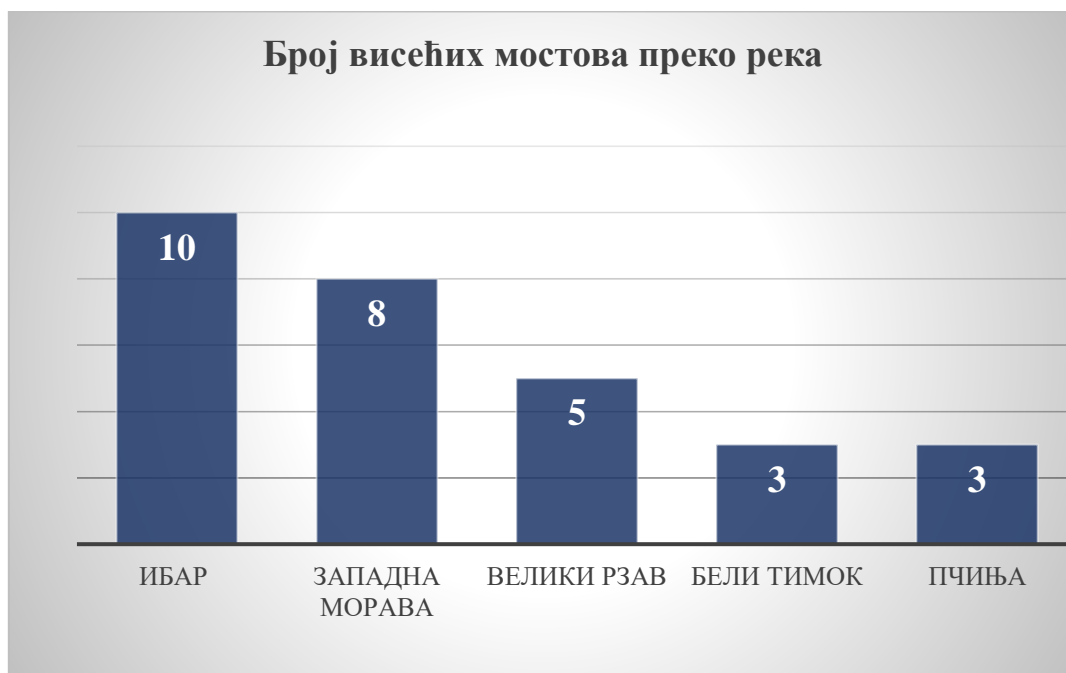

- Највише висећих мостова има на територији Града Краљева (десет), затим општина Ариље и Медвеђа (по пет висећих мостова), Града Зајечара (четири), а Град Чачак и општине Лебане и Трговиште имају по три висећа моста. Преостали висећи мостови су распоређени тако да осам ЈЛС има по два висећа моста, а 21 ЈЛС има по један висећи мост на својој територији (Прилог 2);
- На територији седам ЈЛС са највећим бројем висећих мостова, налазе се 33 висећа моста, односно око половина укупног броја висећих мостова у Републици Србији;

- Највише висећих мостова има преко реке Ибар (укупно десет мостова и то – седам у Краљеву, два у Рашкој и један мост који се налази на територији обе ЈЛС), затим Западне Мораве (осам, од којих су три у Чачку, два у Краљеву, по један у Пожеги, Трстенику и Ћићевцу), Великог Рзава (пет у Ариљу), Белог Тимока (три у Зајечару) и Пчиње (три у Трговишту).

Слика 2: Преглед река преко којих се налази највећи број висећих мостова

- На основу достављених података од стране јединица локалне самоуправе, висећи мостови су изграђени 50-их година у Неготину, Пријеполу, Бору, затим 60-их година у Алексинцу, Ариљу, Зрењанину, Ћићевцу, Новој Вароши, Свилајнцу, док су у последњих десетак година изграђени висећи мостови у Рековцу, Крагујевцу и Мионици;
- На територији града Бора налази се један висећи мост у правцу улаза у Лазареву пећину, у оквиру заштићеног природног добра Споменика природе „Лазарев кањон“;
- Поједини висећи мостови се налазе на територији две локалне самоуправе и то:
  - висећи мост преко реке Западна Морава који спаја територије општина Ћићевац и Варварин;
  - висећи мост преко реке Јужна Морава који спаја територије општина Ћићевац и Ражањ;
  - висећи мост преко реке Тиса који спаја општину Кањижа са општином Нови Кнежевац;
  - висећи мост преко реке Ибар који спаја град Краљево и општину Рашка;
  - висећи мост преко реке Велики Рзав који спаја општине Ариље и Пожега.

- Од наведених 70 висићих мостова, пет мостова је распона преко 100 метара (по један мост на територији Града Краљева и општина Кањижа, Свилајнац, Трстеник и Тићевац) и 20 мостова распона између 50 и 100 метара (од којих је седам на територији Града Краљева);
- На територији Општине Кањижа налази се најдужи висићи мост (око 354 метара), а најкраћи висићи мостови изграђени су у Лебану, Трговишту, Медвеђи, Ариљу, Лесковцу, Рековцу и Брусу (дужине до 20 метара).

Слика 3: Висићи мост преко Тисе на територији Општине Кањижа

Извор: Општина Кањижа

IV Закључци

На основу анализе података и документације достављене од стране субјеката ревизије и извора информација, као и обављених интервјуа са представницима субјеката ревизије, донели смо следеће закључке:

1. Није постојала обједињена евиденција висећих мостова на територији Републике Србије до краја 2022. године, а планске активности градова – субјеката ревизије нису у довољној мери обезбедиле услове за ефикасно управљање висећим мостовима.
2. У периоду 2020–2022. године, надлежни субјекти нису у довољној мери предузели активности како би висећи мостови били безбедни за коришћење.
3. У периоду 2020–2022. године, висећи мостови нису у довољној мери били обухваћени инспекцијским надзором.

У наставку Извештаја, наводимо закључке са одговарајућим налазима до којих смо дошли у поступку ревизије.

ЗАКЉУЧАК 1: Није постојала обједињена евиденција висећих мостова на територији Републике Србије до краја 2022. године, а планске активности градова – субјеката ревизије нису у довољној мери обезбедиле услове за ефикасно управљање висећим мостовима

У оквиру првог ревизорског питања, циљ је био да утврдимо да ли су постојећа евиденција мостова и планске активности у довољној мери обезбедиле услове за ефикасно управљање висећим мостовима.

На основу циља, испитивали смо да ли постоје подаци о броју и стању висећих мостова на територији Републике Србије и да ли су градови – субјекти ревизије планирали активности у циљу ефикасног управљања висећим мостовима.

Није постојала обједињена евиденција о броју и стању висећих мостова на територији Републике Србије, а након налога Министарства из новембра 2022. године, ЈЛС су пописале број и процениле стање висећих мостова на својој територији.

Министарство–Одељење грађевинске инспекције, Сектора за инспекцијски надзор Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је 4. новембра 2022. године упутило налог за контролу свих висећих мостова на територији ЈЛС у коме је наведено да је након несреће и рушења моста у Овчарско–кабларској клисури уочен проблем у вези за стањем легалних и нелегалних висећих мостова на територији Републике Србије. С обзиром на озбиљност проблема, било је потребно да Грађевинска инспекција јединице локалне самоуправе изврши преглед свих висећих мостова на територији јединице локалне самоуправе у складу са члановима од 20–23 Правилника за грађевинске конструкције, да достави кратки извештај са описом стања мостова и да исте подели у следеће групе: у добром стању, потребна санација, за рушење и неопходност изградње новог моста.

Према подацима Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, на основу извршеног пописа и процене стања од стране грађевинске инспекције ЈЛС крајем 2022. године, од 70 висећих мостова који се налазе на територији 36 ЈЛС у Републици Србији, 13 мостова је у добром стању, 43 моста су за санацију, док је 14 мостова за рушење.

У току ревизије, утврдили смо да су градови Краљево и Зајечар пописали број и проценили стање висећих мостова на својој територији.

У складу са Законом о путевима, управљање јавним путевима обухвата, између осталог, планирање, пројектовање, изградњу, реконструкцију, одржавање и заштиту јавног пута, као и вршење инвеститорске функције на пројектовању, изградњи, одржавању и реконструкцији јавног пута.

Према Правилнику за грађевинске конструкције, пројектовање, извођење, одржавање, услови коришћења и рушење, односно уклањање објекта, морају да буду у складу са захтевима прописаним овим правилником.

У периоду 2020–2022. године, Град Краљево није у довољној мери планирао активности у циљу ефикасног управљања висећим мостовима, а Град Зајечар није планирао активности у вези са висећим мостовима.

Налаз 1.1: Није постојала обједињена евиденција о броју и стању viseћих мостова на територији Републике Србије, а након налога Министарства из новембра 2022. године, ЈЛС су пописале број и процениле стање viseћих мостова на својој територији

Познавање броја и стања свих viseћих мостова је потребно за ефикасно планирање одржавања. Адекватно успостављена база података о viseћим мостовима представља први корак у успостављању свеобухватног система управљања viseћим мостовима.

Сврха формирања базе података о viseћим мостовима је да се прикупе и обједине све расположиве информације о viseћим мостовима како би се искористиле у функцији управљања viseћим мостовима.

У претходном периоду, није постојала обједињена евиденција о броју и стању viseћих мостова на територији Републике Србије.

Министарство–Одељење грађевинске инспекције, Сектора за инспекцијски надзор Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је 4. новембра 2022. године упутило налог за контролу свих viseћих мостова на територији ЈЛС, у коме је наведено да је након несреће и рушења моста у Овчарско–кабларској клисури уочен проблем у вези за стањем легалних и нелегалних viseћих мостова на територији Републике Србије. С обзиром на озбиљност проблема, било је потребно да Грађевинска инспекција јединице локалне самоуправе изврши преглед свих viseћих мостова на територији ЈЛС у складу са члановима од 20–23 Правилника за грађевинске конструкције, да достави кратки извештај са описом стања мостова и да исте подели у следеће групе: у добром стању, потребна санација, за рушење и неопходност изградње новог моста.

Такође, у налогу је наведено да ово министарство преко републичке инспекције врши надзор над извршењем одредаба Закона о планирању и изградњи и прописа донетих на основу овог Закона, као и надзор над радом поверених послова у складу са чланом 46. и 47. Закона о државној управи. У складу са одредбама члана 172 став 4 и члана 175 став 6 Закона о планирању и изградњи, Министарство је наложило да се наведени извештај достави Републичкој грађевинској инспекцији електронском поштом у року од седам дана од дана пријема овог налога. Министарство је, јединицама локалне самоуправе које по претходном налогу нису доставиле извештај, 16. новембра 2022. године послало Ургенцију по налогу за контролу свих viseћих мостова на територији ЈЛС, у којој је било наведено да је потребно да извештај доставе е-поштом у року од три дана, од дана пријема ургенције.

Након тога, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је 7. децембра 2022. године донело Инструкцију о предузимању потребних мера у циљу заштите људских живота и имовине, спречавања настанка штете и отклањања штетних последица насталих коришћењем viseћих мостова. У Инструкцији је наведено да закључно са 24. новембром 2022. године од 145 локалних самоуправа, 19 није доставило информације о viseћим мостовима на својој територији. На основу достављених података 126 локалних самоуправа, установљено је да постоји 66 viseћих мостова. Од тога је 11 у добром стању, 46 су за санацију, односно реконструкцију, а девет за рушење.

У току ревизије, наведени подаци су ажурирани и сада Министарство поседује податке о броју и процењеном стању viseћих мостова према којима у Републици Србији постоји 70 viseћих мостова који се налазе на територији 36 ЈЛС, од којих је 13 мостова у добром стању, 43 моста су за санацију, док је 14 мостова за рушење (преглед пописаног броја и процењеног стања

висећих мостова, по јединицама локалних самоуправа на чијој територији се налазе, приказан је у Прилогу 2).²¹

Слика 4: Приказ процењеног стања висећих мостова у Републици Србији

Како би се омогућило да успостављена евиденција висећих мостова пружа све расположиве информације о висећим мостовима и надаље, потребно је да Министарство настави да ажурира податке о броју и стању висећих мостова у успостављеној евиденцији.

Подаци о висећим мостовима у градовима Краљеву и Зајечару

Упутили смо захтев градовима – субјектима ревизије да нам доставе податке о висећим мостовима на њиховој територији (број и дужина висећих мостова и година изградње; да ли имају грађевинску и употребну дозволу; у каквом су стању висећи мостови – у добром стању/ потребна санација/ за рушење; како би оценили њихову безбедност; да ли су у питању мостови намењени искључиво пешацима).

На територији Града Краљева постоји десет висећих пешачких мостова, од којих су два на реци Западна Морава и осам на реци Ибар.

Мостови су изграђени на следећим локацијама:

1. Мост на Западној Морави у селу Сирча (у правцу ОШ „Јован Цвијић“), на КП број 2672/1, 921 и 863/2 све КО Сирча, дужине око 45 m;
2. Мост на Западној Морави у селу Сирча (код Магнохрома), на КП број 5297/103 и 6059 КО Краљево и КП број 2695 и 2302 КО Сирча, дужине 110 m;
3. Мост на Ибру у Матарушкој Бањи, на КП број 190/7 и 1780/1 КО Матаруге и КП број 1780 и 1604 КО Конарево, дужине око 80 m;
4. Мост на Ибру у Прогорелици, на КП број 1880/3 КО Прогорелица и КП број 1780/1 КО Матаруге, дужине око 40 m;
5. Мост на Ибру у Богutowцу, на КП број 2014 и 2476 КО Богutowац и КП број 293 КО Замчање, дужине око 60 m;

²¹ *Напомена:* Висећи мостови који се налазе на територији две ЈЛС наведени су само код једне ЈЛС како се подаци не би дуплирали

6. Мост на Ибру у Магличу (Добре стране), на КП број 782 КО Маглич и КП број 1736 и 12/3 КО Брезна, дужине око 80 m;

7. Мост на Ибру у Церју, на КП број 1562 КО Полумир и КП број 3298 и 885 КО Церје, дужине око 60 m (поред старог висећег пешачког моста изграђен је нов армирано-бетонски друмско-пешачки мост);

8. Мост на Ибру у Церју, на КП број 3287 КО Полумир и КП број 3298 КО Церје, дужине око 65 m;

9. Мост на Ибру у Пустом пољу, на КП број 3292 КО Полумир и КП број 3298 и 2280/3 КО Церје, дужине око 80 m (поред старог висећег пешачког моста изграђен је нов армирано-бетонски друмско-пешачки мост);

10. Мост на Ибру у Бојанићима, на КП број 2894 КО Баре (Град Краљево) и КП број 4762 и 300 КО Баљевац (општина Рашка), дужине око 52 m.

Представници Града Краљево навели су да су сви напред наведени мостови, изузев моста у Матарушкој Бањи, небезбедни и представљају опасност по безбедност корисника због опасности од рушења. Наведени висећи пешачки мостови имају по два висока метална пилона повезана челичним сајлама–ужадима. За сајле су везане челичне вешалке које носе коловозну конструкцију–патос од дасака. Челичне сајле су анкерисане на једном и другом крају моста. Мостови савлађују велике распоне са елегантном и олакшаном конструкцијом. Стање конструкције мостова није могуће визуелно тачно утврдити. Ипак, с обзиром на то да је челична конструкција мостова зарђала, дрвени под на доста места оштећен и сатрулео, а ограда оштећена, јасно је да мостови представљају опасност по безбедност корисника и околину. Због њихове флексибилности, велике осетљивости на дејство ветра и стања у коме се тренутно налазе, прети велика опасност од њиховог рушења.

За висећи мост у Матарушкој Бањи 1989. године издато је решење којим се одобрава градња објекта висећег моста преко реке Ибар, док су остали висећи мостови, у највећем броју случајева, изграђени захваљујући ентузијазму грађана, пре доношења прописа о изградњи објеката.

На територији Града Зајечара постоје четири висећа пешачка моста, од којих су три на реци Бели Тимок и један на реци Црни Тимок.

Представници Града Зајечара навели су да је вршен попис по налогу Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре–Сектора за инспекцијски надзор, којим је утврђено следеће стање:

- постоје четири висећа моста дужине 25, 30, 35 и 45 метара;
- није познато ко је поставио наведене мостове и које године су постављени, јер нису евидентирани у РГЗ;
- грађевинска инспекција је за сва четири моста донела решења о забрани коришћења и позор тракама онемогућила пролаз преко њих, јер су небезбедни за употребу;
- сва четири моста су искључиво намењена за прелаз пешака.

У току ревизије утврдили смо да су градови Краљево и Зајечар пописали број и проценили стање висећих мостова на својој територији.

Налаз 1.2: У периоду 2020–2022. године, Град Краљево није у довољној мери планирао активности у циљу ефикасног управљања висећим мостовима, а Град Зајечар није планирао активности у вези са висећим мостовима

У складу са Законом о путевима, управљање јавним путевима обухвата, између осталог, планирање, пројектовање, изградњу, реконструкцију, одржавање и заштиту јавног пута, као и вршење инвеститорске функције на пројектовању, изградњи, одржавању и реконструкцији јавног пута.

Даном ступања на снагу Правилника за грађевинске конструкције, у децембру 2019. године, престао је да важи, између осталих, Правилник о техничким нормативима за експлоатацију и редовно одржавање мостова. Наведеним правилником били су прописани технички нормативи за експлоатацију и редовно одржавање мостова, као и врста и садржај података о мостовима који се евидентирају. Радови редовног одржавања моста изводе се независно од вредности појединих индикатора стања, интензитета саобраћајног оптерећења, ранга и значаја пута током целокупног века експлоатације моста, у складу са годишњим планом и програмом за извршење тих радова. Радови редовног одржавања моста могу се изводити и ван годишњег плана и програма радова само у случају очигледне потребе њиховог хитног извршења.

Правилник за грађевинске конструкције који је ступио на снагу у децембру 2019. године примењује се на:

- изградњу нових и реконструкцију постојећих грађевинских конструкција;
- бетонске конструкције, челичне конструкције, спрегнуте конструкције од челика и бетона, дрвене конструкције, зидане конструкције, геотехничке конструкције и конструкције од алуминијумских легура и остале;
- конструкцијске и неконструкцијске елементе објекта.

Пројектовање, извођење, одржавање, услови коришћења и рушење односно уклањање објекта морају да буду у складу са захтевима прописаним овим правилником.

Грађевинска конструкција одржава се на начин да током експлоатационог века буду очувана њена техничка својства, да испуњава захтеве дефинисане пројектом објекта и овим правилником као и друге основне захтеве које објекат мора да испуњава у складу са посебним прописима.

Одржавање грађевинских конструкција мора да се спроводи у складу са овим правилником и посебним прописом који уређује одржавање објеката.

Упутили смо захтев градовима у којем смо питали да ли и на који начин планирају активности у вези са одржавањем мостова.

Стратегијом развоја Града Краљево за период 2015-2020. године у оквиру Подциља 2.2 Саобраћајна инфраструктура на подручју града обезбеђује квалитетну повезаност и висок степен безбедности, наведен је Пројекат 2.2.22 Израда пројектне документације и извођење радова на изградњи–санацији и реконструкцији висећих мостова. Такође, у Програмима уређивања грађевинског земљишта за 2020, 2021, 2022. и 2023. годину предвиђен је пројекат санације висећег моста у Матарушкој Бањи (израда техничке документације), али нису планирана средства за санацију висећих мостова.

Представници Града Краљево навели су да Стратегија даје генералне правце, а Град Краљево није у назначеном периоду покренуо реализацију поменутог циља (санације свих постојећих висећих мостова), с обзиром на то да се ради о великим финансијским средствима за њихову санацију. Тамо где је било сврсисходно (већи број корисника – становника на другој обали реке, побољшање туристичке понуде и сл.) приступило се пројектовању нових мостова, с обзиром на то да се испоставило да санација постојећих висећих мостова није била сврсисходна (превелики трошкови, без гаранције о њиховој безбедности, пројекти санације се нису могли уподобити са важећим прописима о изградњи објеката овакве врсте – намене, непостојање извођача радова, испоручилаца опреме и сл. који би санирали постојеће, односно изградили нове висеће мостове). Поменути циљ дат у Стратегији развоја делимично је постигнут, тако што су непосредно поред два постојећа висећа моста изграђена два армирано-бетонска моста који су друмско-пешачки (мост на Ибру у Пустом пољу и мост на Ибру у Церју). Сматрају да је тиме апсолутно престала потреба за њиховим коришћењем, односно престало је да се размишља о идеји да се исти санирају, с обзиром на то да су замењени новим мостовима и постојеће висеће мостове потребно је уклонити (приказано на наредној слици).

Слика 5: Мост на Ибру у Пустом пољу (поред старог висећег пешачког моста изграђен је нов армирано-бетонски друмско-пешачки мост)

Извор: Град Краљево

Навели су да Град Краљево нема довољно расположивих финансијских средстава да сваки од постојећих мостова санира, посебно зато што су исти изграђени без одговарајуће документације, без икаквих прорачуна, услова и сагласности надлежних имаоца јавних овлашћења.

Такође, уместо висећег моста у Богутовцу изграђен је нови армирано-бетонски мост, а постојећи је уклоњен. Тренутно је у поступку техничког прегледа, ради издавања употребне дозволе.

У одговору је наведено да ЈП за уређивање грађевинског земљишта „Краљево“ ради према Програму уређивања грађевинског земљишта за текућу годину. Програм доноси Скупштина Града Краљево и у програмима за 2020, 2021, 2022. и 2023. годину предвиђен је пројекат санације висећег моста у Матарушкој Бањи (израда техничке документације), али нису планирана средства за санацију висећих мостова. Такође, наведено је да се до краја 2023. године планира набавка техничке документације за санацију моста у Матарушкој Бањи.

Према одговору Града Краљева, планирају да у Програму уређивања грађевинског земљишта за 2024. годину одреде средства за израду Елабората геодетских радова, односно геодетских снимака висећих мостова на територији Града Краљева како би се исти евидентирали у катастру непокретности, односно увели у графичку базу катастра непокретности, као и да одреде средства за израду налаза и мишљења сталног судског вештака грађевинске струке о старости висећих мостова на територији Града Краљева, а све како би у њиховом правном статусу у катастру непокретности било наведено да су изграђени пре доношења прописа о изградњи објеката.

Према Правилнику за грађевинске конструкције под сложеним конструкцијама подразумевају се:

- 1) конструкције високих брана и акумулација,
- 2) конструкције нуклеарних објеката,
- 3) конструкције распона преко 50 m,
- 4) конструкције висине преко 50 m,
- 5) конструкције стадиона капацитета 20.000 хиљада и више гледалаца,
- 6) конструкције силоса капацитета 20.000 m³ и више,
- 7) конструкције термоелектрана и топлана снаге преко 10 MW и
- 8) конструкције са специфичним и нестандартним конструкцијским системима.

За мостове, тунеле и објекте са сложеним конструкцијама, власник објекта је дужан да обезбеди израду и спровођење плана и програма одржавања који дефинише које радње чине редовно одржавање, узимајући у обзир специфичности објекта. План и програм одржавања израђује одговорни пројектант грађевинске конструкције.

За мостове, тунеле и објекте са сложеним конструкцијама власник објекта мора да обезбеди израду и чување документације о одржавању у континуитету редних бројева и датума обављених радњи, која садржи све податке о извршеним прегледима и изведеним радовима, податке о перформансама грађевинских производа који су уграђени у грађевинску конструкцију током одржавања, радовима на уградњи, извештајима о испитивањима која су спроведена током одржавања, одговорним лицима која су спроводила одржавање, пројектима који су израђени у сврху одржавања објекта и осталој документацији којом је током одржавања грађевинске конструкције било потребно доказати употребљивост те грађевинске конструкције.

Од десет висећих мостова у Граду Краљеву, осам мостова је распона преко 50 метара тј. у питању су мостови са сложеним конструкцијама, док су сва четири висећа моста у Граду Зајечару распона испод 50 метара.

Представници Града Краљева навели су да није обезбеђена израда плана и програма одржавања висећих мостова зато што су висећи мостови под забраном коришћења, небезбедни, за исте не поседују никакву техничку документацију (осим за мост у Матарушкој Бањи), немају информација о томе ко је инвеститор (власник), као ни да ли постоје решења којим се одобрава њихова градња и решења о употребним дозволама, а такође мостови нису евидентирани.

Када је у питању мост у Матарушкој Бањи, који је у употреби и у добром је стању, представници Града Краљева су навели да израда плана и програма одржавања није обезбеђена. Као разлог навели су да, с обзиром на специфичност конструкције, потребна испитивања и поређење постојећег стања са пројектованим, из кога би се могли извући одређени закључци, план и програм одржавања висећих мостова би морала да изради уско специјализована институција (нпр. ИМС, институти при грађевинским факултетима и сл.), а за шта је потребно обезбедити финансијска средства.

Према одговору Града Зајечара, ЈКП „Паркирање, пројектовање и надзор“, Зајечар нема плански акт за одржавање мостова већ редовним обиласком на терену утврђује недостатке на постојећим мостовима, како би их у што краћем року отклонило. У обилазак терена одлазе, између осталог, и по пријави грађана.

Висећи мостови нису обухваћени јер за већину нису ни имали сазнања да постоје, па су након налога Министарства контактирали све председнике сеоских месних заједница, када су сазнали за предметне висеће мостове.

Стратегијом локалног економског развоја Града Зајечара за период 2015–2020. године није била планирана санација, као ни изградња висећих мостова.

Према одговору Града Зајечара, у наредној буџетској години ће бити предвиђена средства за уклањање постојећих висећих мостова, као и за пројектну документацију висећег моста на реци Бели Тимок у МЗ Заграђе.

У периоду 2020–2022. године, Град Краљево није у довољној мери планирао активности у циљу ефикасног управљања висећим мостовима, а Град Зајечар није планирао активности у вези са висећим мостовима што за последицу има да планске активности градова нису у довољној мери обезбедиле услове за ефикасно управљање висећим мостовима.

ЗАКЉУЧАК 2: У периоду 2020–2022. године, надлежни субјекти нису у довољној мери предузели активности како би висећи мостови били безбедни за коришћење

У оквиру другог ревизорског питања, циљ је био да утврдимо у којој мери су надлежни субјекти предузели активности како би висећи мостови били безбедни за коришћење.

На основу циља, испитивали смо да ли су ЈЛС поступале по донетој Инструкцији, у којој мери се врши редовно одржавање мостова, као и да ли постоји потреба за санацијом постојећих и изградњом нових висећих мостова. Такође, испитивали смо да ли постојећи висећи мостови поседују грађевинске и употребне дозволе.

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је 7. децембра 2022. године донело Инструкцију о предузимању потребних мера у циљу заштите људских живота и имовине, спречавања настанка штете и отклањања штетних последица насталих коришћењем висећих мостова, али је потребно да прати поступање ЈЛС по истој у циљу унапређења стања у овој области.

Одржавање грађевинских конструкција спроводи се у складу Правилником за грађевинске конструкције. У оквиру одржавања грађевинске конструкције, спроводе се редовни прегледи чији је циљ утврђивање и оцена стања конструкције. У зависности од временског интервала у ком се врше и обима радњи које се спроводе, редовни прегледи могу бити: основни прегледи, главни прегледи и мониторинг (континуално осматрање понашања конструкције објеката).

Од 14 висећих мостова у градовима Краљево и Зајечару, на основу стања утврђеног од стране градских грађевинских инспектора, само један је безбедан за коришћење.

Решењем Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре од 20. августа 2018. године образовани су Радна група и Оперативни тим за спровођење контроле путних објеката – мостова, конструктивног распона преко 100м у Републици Србији, којим су, поред осталог, одређени задаци Радне групе и Оперативног тима, начин рада, као и рокови извештавања. Дат је налог јединицама локалних самоуправа да изврше контролу мостова, који нису предмет контроле ове Радне групе, на територији својих општина. Добијени су извештаји јединица локалних самоуправа о ванредним инспекцијским надзорима путних објеката – мостова који су у надлежности тих ЈЛС. Такође, један од резултата рада ове Радне групе је и доношење Правилника за грађевинске конструкције.²²

Налаз 2.1: Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је у децембру 2022. године донело Инструкцију, али је потребно да прати поступање ЈЛС по истој, у циљу унапређења стања у овој области

Након несреће и рушења моста у Овчарско–кабларској клисури у октобру 2022. године уочен је проблем у вези са стањем легалних и нелегалних висећих мостова на територији Републике Србије.

Како би се сагледало стање и пописао број свих висећих мостова на територији Републике Србије, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је дописом од 4. новембра 2022. године, преко Републичке грађевинске инспекције–Сектора за инспекцијски надзор, наложило свим јединицама локалне самоуправе да у року од седам дана грађевински инспектори изврше евидентирање пешачких висећих мостова на својој територији и да Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре доставе извештај о броју висећих мостова и о стању мостова, односно са предлогом о врсти радова који се морају предузети у циљу довођења тих објеката у стање употребљивости, односно са предлогом у којем се наводи који од тих објеката су за санацију и/или реконструкцију или за рушење.

С обзиром на то да у року од седам дана 56 јединица локалне самоуправе није поступило по наведеном допису, Републичка грађевинска инспекција је послала ургенцију 16. новембра 2022. године, са налогом да се року од три дана доставе тражени подаци.

Закључно са 24. новембром 2022. године, од 145 јединица локалне самоуправе, 19 није доставило никакав извештај Министарству, а на основу достављених података 126 локалних самоуправа, установљено је да постоји 66 висећих мостова. Од тога је 11 у добром стању, 46 су за санацију, односно реконструкцију, а девет за рушење.

Имајући у виду да за већину ових мостова није издата грађевинска, нити употребна дозвола, односно да нису евидентирани као јавна својина јединице локалне самоуправе, те да јединице локалне самоуправе имају правне недоумице око надлежности и власништва над висећим мостовима, било је неопходно да се донесе инструкција којом би се све претходно наведено јасно дефинисало и како би се предузеле мере на санацији, односно реконструкцији постојећих висећих мостова, у циљу њиховог безбедног коришћења и заштите живота људи који те мостове користе.

У складу са претходно наведеним, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је 7. децембра 2022. године донело Инструкцију о предузимању потребних мера у циљу заштите људских живота и имовине, спречавања настанка штете и отклањања штетних последица насталих коришћењем висећих мостова.

²² „Сл. гласник РС“, број 89/2019“

Према Инструкцији висећи мост представља путни објекат, а надлежност се утврђује у складу са чланом 133 Закона о планирању и изградњи, односно, када се ради о бесправно изграђеним објектима—у складу са чланом 12 став 1 и 2 Закона о озакоњењу објеката²³.

У инструкцији је наведено да је потребно да сви власници путних објеката—пешачких висећих мостова у јавној својини, евидентирају и утврде стање свих висећих мостова на својој територији, у складу са одредбама посебних прописа. По извршеном евидентирању и утврђивању стања објекта, надлежни инспекцијски органи ће донети одговарајућа решења из своје надлежности.

Власници објеката, који су изграђени без грађевинске дозволе ће, уколико су формирани предмети озакоњења за објекте исте окончати, односно иницирати поступке озакоњења за објекте за које није формиран предмет пред надлежним органом, у складу са чланом 12 став 1 и 2 Закона о озакоњењу објеката. По иницирању поступка, односно по формирању предмета, надлежни орган ће поступити у складу са чланом 19 Закона о озакоњењу објеката.

По извршењу мера из Извештаја о затеченом стању објекта, надлежни орган ће, ценећи и испуњеност других законом предвиђених услова, донети решење о озакоњењу објекта, које ће, по правноснажности, по службеној дужности доставити органу надлежном за послове државног премера и катастра, а у циљу уписа права својине на предметном објекту. У складу са одредбама посебних прописа, зависно од титулара својине, власник или лице чији је власник оснивач биће у обавези да одржава предметни објекат. Рок за поступање по претходно наведеном је одмах, а најкасније 15 дана од дана пријема инструкције. Органи надлежни за озакоњење ће ове предмете решавати по хитном поступку.

Власници објеката ће у складу са чланом 145 Закона о планирању и изградњи, поднети захтев надлежном органу за санацију и/или реконструкцију објеката. Рок за подношење захтева је одмах, а најкасније 15 дана од дана пријема инструкције. Органи надлежни за издавање решења из члана 145 Закона о планирању и изградњи, решаваће ове предмете по хитном поступку.

За објекте за које није могуће утврдити право својине, сматраће се да је власник јединица локалне самоуправе на којој се објекат налази.

За спровођење ове инструкције задужен је власник објекта.

У току ревизије испитивали смо у којој мери су јединице локалне самоуправе поступиле по Инструкцији Министарства.

У периоду након доношења Инструкције, Министарство је 17. марта 2023. године од ЈЛС тражило извештај—информацију у вези са поступањем ЈЛС у складу са достављеном Инструкцијом, тј. резултатима и корацима које су локалне самоуправе по истој предузеле од децембра месеца.

Извештаје о поступању по инструкцији у форми табеле доставила је 21 од укупно 36 локалних самоуправа на чијим територијама се налазе висећи мостови.

У наведеним извештајима, тј. табелама, било је потребно попунити следеће податке: име/локација моста и дужина, затим статус моста (легализација у току, срушен, обновљен, тендер у току, затворен, буџетиран нови мост), као и вредност предузетих мера.

За већину висећих мостова, ЈЛС су у достављеном извештају – табели означиле да су мостови затворени, за девет мостова (од којих се седам налази на територији Града Краљева) наведено је да је легализација у току, за један мост да има грађевинску дозволу, за један да има употребну дозволу, а за један мост је наведено да је буџетирана санација.

Након 17. марта 2023. године, Министарство није имало додатне захтеве ка ЈЛС, а у вези са Инструкцијом.

²³ „Сл. гласник РС“, бр. 96/15, 83/18 и 81/20-УС

Упутили смо захтев градовима – субјектима ревизије да доставе одговор на питање да ли су и које активности предузели након достављене Инструкције Министарства.

Град Краљево

Према одговору Града Краљево, након налога Министарства из новембра 2022. године грађевинска инспекција градске управе Краљево поново је извршила инспекцијски надзор свих висећих мостова на територији града и након тога дала налог од 15. новембра 2022. године ЈП за уређивање грађевинског земљишта „Краљево“, из Краљево, за постављање саобраћајних знакова („забрана кретања за пешаке“) и додатних правоугаоних табли упозорења („забрањено коришћење моста“) са обе стране небезбедних мостова. Контролним инспекцијским надзором је утврђено да је поступљено по налогу грађевинске инспекције.

По захтеву Министарства, од 17. марта 2023. године ГУ Града Краљево доставила је одговор у којем истиче да је легализација у току код седам висећих мостова и то:

- Мост на Западној Морави у селу Сирча (у правцу ОШ „Јован Цвијић“) на КП број 2672/1, 921 и 863/2 КО Сирча,
- Мост на Западној Морави у селу Сирча (код Магнохрома), на КП број 5297/103 и 6059 КО Краљево и КП број 2695 и 2302 КО Сирча,
- Мост на Ибру у Прогорелици, на КП број 1880/3 КО Прогорелица и КП број 1780/1 КО Матаруге,
- Мост на Ибру у Богutowцу, на КП број 2014 и 2476 КО Богutowац и КП број 293 КО Замчање,
- Мост на Ибру у Магличу (Добре стране), на КП број 782 КО Маглич и КП број 1736 и 12/3 КО Брезна,
- Мост на Ибру у Церју, на КП број 3287 КО Полумир и КП број 3298 КО Церје и
- Мост на Ибру у Бојанићима, на КП број 2894 КО Баре (Град Краљево) и КП број 4762 и 300 КО Баљевац (општина Рашка).

Међу побројаним мостовима није мост на Ибру у Матарушкој Бањи, за који је издата грађевинска дозвола 1989. године, као и два висећа моста на Ибру (мост у Церју, на КП број 1562 КО Полумир и КП број 3298 и 885 КО Церје и мост у Пустом пољу, на КП број 3292 КО Полумир и КП број 3298 и 2280/3 КО Церје) поред којих су изграђена два нова армирано-бетонска друмско-пешачка моста, па је исте потребно уклонити.

Представници града су навели да је наведених седам мостова видљиво на сателитском снимку територије Републике Србије из 2015. године па самим тим формално постоји могућност за њихово озакоњење – „легализацију“, уз испуњење и других законом прописаних услова, али поступци озакоњења нису покренути.

Законом је прописано да се за потребе озакоњења објеката ради Извештај о затеченом стању објекта, који садржи Елаборат геодетских радова, снимак изведеног стања, изјаву одговорног пројектанта или одговорног извођача радова да објекат испуњава основне захтеве за објекат у погледу носивости и стабилности, заштите од пожара, безбедности и приступачности приликом употребе, према прописима који су важили у време изградње тог објекта.

Навели су да, с обзиром на то да су постојећи висећи мостови изграђени без техничке документације, мимо важећих прописа, да су у веома лошем стању и небезбедни, није могуће у попису радова за њихову санацију навести које радове треба извести. На основу наведеног, озакоњење висећих мостова се неће ни радити јер је с обзиром на тренутно стање мостова то немогуће. Предлажу да се кроз поступак вештачења овлашћеног судског вештака грађевинске струке утврди старост висећих мостова и да се у том поступку исти евидентирају у катастру

непокретности као објекти изграђени пре доношења прописа о изградњи објеката. Након тога је тек могуће приступити прибављању техничке документације и дозвола за њихову санацију.

У вези са наведеним, планирају да у Програму уређивања грађевинског земљишта за 2024. годину одреде средства за израду Елабората геодетских радова, односно геодетских снимака висећих мостова на територији Града Краљева како би се исти евидентирали у катастру непокретности, односно увели у графичку базу катастра непокретности, као и да одреде средства за израду налаза и мишљења сталног судског вештака грађевинске струке о старости висећих мостова на територији Града Краљева, а све како би у њиховом правном статусу у катастру непокретности било наведено да су изграђени пре доношења прописа о изградњи објеката.

Град Зајечар

Представници Града Зајечара навели су да је по налогу Министарства из новембра 2022. године извршен попис свих висећих мостова на територији Града Зајечара и утврђено да постоје четири висећа моста, а након тога је извршен ванредан инспекцијски надзор над истим. Увиђајем на лицу месту од стране грађевинске инспекције утврђено је стање висећих мостова о чему су сачињене службене белешке и фотографије, а након тога су донета решења о забрани коришћења висећих мостова јер су сва четири у лошем стању (небезбедна).

Након тога је упућен допис надлежном одељењу—Одељењу за урбанизам, грађевинске и комунално-стамбене послове на даље поступање.

Одељење за урбанизам, грађевинске и комунално-стамбене послове обратило се дописом Републичкој дирекцији за имовину Републике Србије 20. фебруара 2023. године уз који су достављена четири решења грађевинског инспектора којима се забрањује коришћење висећих пешачких мостова на рекама Бели Тимок и Црни Тимок, којима је услед дотрајалости и већих оштећења угрожена стабилност, тако да представљају непосредну опасност за живот и здравље људи, безбедност околине и угрожавају животну средину.

У допису послатом Републичкој дирекцији за имовину Републике Србије, наведено је да је одредбом члана 167 став 1 Закона о планирању и изградњи прописано да ће орган јединице локалне самоуправе надлежан за послове грађевинарства одобрити решењем, по службеној дужности или на захтев заинтересованог лица, уклањање објекта, односно његовог дела, за који утврди да је услед дотрајалости или већих оштећења угрожена његова стабилност и да представља непосредну опасност за живот и здравље људи, за суседне објекте и за безбедност саобраћаја. Ставом 2 истог члана, прописано је да се решење из става 1 овог члана може издати ако је надлежни грађевински инспектор претходно донео решење о забрани коришћења, односно употребе објекта. Даље, одредбом члана 169 став 1 истог Закона прописано је да ако надлежни орган јединице локалне самоуправе утврди да се непосредна опасност за живот и здравље људи, суседне објекте и за безбедност саобраћаја може отклонити и реконструкцијом објекта, односно његовог дела, о томе обавештава власника објекта, ради предузимања потребних мера у складу са законом. У допису је наведено да је, на основу података прибављених из базе катастра непокретности Републичког геодетског завода, утврђено да је Република Србија, ималац права на парцелама на којима се налазе предметни висећи пешачки мостови, облик својине—јавна својина, са уделом 1/1.

У допису се даље наводи да је, сагласно извршеној укњижби у катастру непокретности, ради даљег поступања у овој управној ствари, а на основу чињеничног стања утврђеног поменути решењима грађевинског инспектора, потребно да се Републичка дирекција за имовину Републике Србије, у што краћем року, изјасни да ли је сагласна да уклањање наведених објеката спроведе Република Србија о свом трошку, односно, да ли предлаже да се изведе доказ

вештачењем од стране вештака грађевинске струке, на околност да ли је услед дотрајалости или већих оштећења угрожена њихова стабилност, тако да представљају непосредну опасност за живот и здравље људи, за суседне објекте и за безбедност саобраћаја, односно да ли се непосредна опасност може отклонити и реконструкцијом објеката. Обавештење о покретању ових поступака достављено је и Одељењу правобранилаштва у Зајечару.

Републичка дирекција за имовину Републике Србије је 7. марта 2023. године одговорила да није надлежна по наведеном питању и да је допис прослеђен на мишљење Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре након чега ће извести Град Зајечар о свему.

Одељење за урбанизам, грађевинске и комунално-стамбене послове ГУ Града Зајечара је 9. маја 2023. године послало Ургенцију Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре у којој наводе да је потребно да Министарство у што краћем року обавести Град Зајечар о даљем току поступка с обзиром да је велики степен оштећења и дотрајалости предметних мостова и да то представља непосредну опасност за живот и здравље људи.

Према одговору Града Зајечара, Министарство се није изјаснило по наведеном питању, па је 10. октобра 2023. године Одељење за урбанизам, грађевинске и комунално - стамбене послове ГУ Града Зајечара поново упутило Ургенцију Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре. У Ургенцији је наведено да је потребно да Министарство овом Одељењу достави изјашњење у погледу даљег поступања у предметима уклањања висећих пешачких мостова на рекама Бели Тимок и Црни Тимок, којима је услед дотрајалости и већих оштећења угрожена стабилност и сигурност, тако да представљају непосредну опасност за живот и здравље људи, безбедност околине и угрожавају животну средину, а налазе се на парцелама на којима је као ималац права уписана јавна својина Републике Србије, с обзиром на то да се Републичка дирекција за имовину Републике Србије огласила ненадлежном за старање о коришћењу мостова и списе предмета проследила на даљу надлежност. С тим у вези, у Ургенцији наводе да је потребно да се Министарство изјасни у што краћем року, јер постоји велика заинтересованост мештана за решавање овог проблема.

По захтеву Министарства од 17. марта 2023. године, у вези са Инструкцијом, Град Зајечар је доставио табелу у којој је назначено да су сва четири висећа моста затворена. Представници Града Зајечара су навели да је, поред административне процедуре – активности, инспекција након доношења решења о забрани коришћења сва четири моста са обе стране прилаза мостовима поставила табле упозорења да је забрањена употреба мостова и позор траке.

На питање које активности планира Град Зајечар да предузме, а у складу са Инструкцијом (евиденција, утврђивање власништва, озакоњење, реконструкција висећих мостова), у одговору је наведено да ће након одговора–мишљења Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре о власништву над висећим мостовима, инспекција предузети даље радње тј. вероватно доношење решења о рушењу и решења о извршењу тих решења, након којих ће се спровести извршење–рушење мостова.

Представници Града Зајечара су навели да неће бити покренут поступак озакоњења висећих мостова с обзиром на то да су у лошем стању, тако да ће бити уклоњени у наредном периоду тј. када се спроведе законска регулатива до краја (решење о рушењу и решење о извршењу). Такође, навели су да ће у наредној буџетској години Града Зајечара бити предвиђена средства за уклањање постојећих висећих мостова и биће предвиђена средства за пројектну документацију висећег моста на реци Бели Тимок у МЗ Заграђе, а за који је уложена жалба Министарству на решење о забрани коришћења висећег моста.

У току ревизије смо утврдили да је Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре у децембру 2022. године донело Инструкцију о предузимању потребних мера у циљу заштите људских живота и имовине, спречавања настанка штете и отклањања штетних последица насталих коришћењем висећих мостова, али је потребно да прати да ли јединице

локалне самоуправе, на чијој територији постоје висећи мостови, поступају по Инструкцији у циљу унапређења стања у овој области.

Налаз 2.2: Од 14 висећих мостова у градовима Краљеву и Зајечару, на основу стања утврђеног од стране градских грађевинских инспектора, само један је безбедан за коришћење

У складу са Законом о путевима, управљач јавног пута дужан је да обезбеди трајно, непрекидно и квалитетно одржавање и заштиту пута, у циљу несметаног и безбедног одвијања саобраћаја. При обављању делатности управљања путем, управљач јавног пута дужан је да одржавање и заштиту пута спроводи у складу са прописима донетим на основу овог закона, као и да се стара о заштити животне средине.

Управљач јавног пута одговара за штету која настане корисницима пута због пропуштања благовременог обављања радова на одржавању пута прописаних овим законом, односно због извођења тих радова супротно прописаним техничким условима и начину њиховог извођења. Управљач јавног пута дужан је да обезбеди управљање саобраћајем на јавним путевима у складу са прописима којима се уређује безбедност саобраћаја на путевима.

Даном ступања на снагу Правилника за грађевинске конструкције, у децембру 2019. године, престао је да важи, између осталих, Правилник о техничким нормативима за експлоатацију и редовно одржавање мостова.

Наведеним правилником били су прописани технички нормативи за експлоатацију и редовно одржавање мостова, као и врста и садржај података о мостовима који се евидентирају. Прегледи мостова прописани овим правилником имали су за сврху да обезбеде правилно техничко одржавање моста којим се омогућава да се правовремено уоче и вреднују настали недостаци, чиме се стварају оптимални услови за њихово отклањање пре него што настану веће штете које могу да угрозе безбедност саобраћаја и сигурност конструкције. Под мостом, у смислу овог правилника, подразумевао се објекат подигнут преко природне или вештачке препреке, отвора од 5m и већег.

Организација која се брине о одржавању моста обавезна је да редовно врши прегледе и да о налазу сачини одговарајући записник.

Прегледи мостова су: контролни, редовни, главни и ванредни.

Контролни прегледи обављају се најмање двапут годишње и то по правилу пре и после зимског периода. Редовни преглед моста обавља се најмање једанпут у две године, а главни преглед моста обавља се најмање једанпут у шест година.

Ванредни преглед моста врши се према потреби, обично после елементарних непогода, појаве великих вода, пре и после преласка изузетних терета преко моста или после удеса возила на мосту, односно у случају када су установљена оштећења носеће конструкције, а која нису санирана.

Редовним одржавањем моста спречава се или одлаже настанак већих оштећења, отклањају се мање штете настале у току редовне експлоатације моста. За редовно одржавање израђују се технички описи радова тог одржавања.

Радови редовног одржавања моста изводе се независно од вредности појединих индикатора стања, интензитета саобраћајног оптерећења, ранга и значаја пута током целокупног века експлоатације моста, у складу са годишњим планом и програмом за извршење тих радова. Радови редовног одржавања моста могу се изводити и ван годишњег плана и програма радова само у случају очигледне потребе њиховог хитног извршења.

Правилник за грађевинске конструкције који је ступио на снагу у децембру 2019. године примењује се на:

- изградњу нових и реконструкцију постојећих грађевинских конструкција;
- бетонске конструкције, челичне конструкције, спрегнуте конструкције од челика и бетона, дрвене конструкције, зидане конструкције, геотехничке конструкције и конструкције од алуминијумских легура и остале;
- конструкцијске и неконструкцијске елементе објекта.

Пројектовање, извођење, одржавање, услови коришћења и рушење односно уклањање објекта морају да буду у складу са захтевима прописаним овим правилником.

Грађевинска конструкција, у смислу овог правилника, је скуп грађевинских елемената распоређених и повезаних на пројектом одређен начин, на коначном месту у објекту, чија је основна сврха испуњавање следећих основних захтева за објекат:

- 1) механичке отпорности и стабилности,
- 2) дела основног захтева: безбедност у случаја пожара и
- 3) дела основног захтева: одрживо коришћење природних ресурса, који се односи на трајност објекта.

Испуњавање основних захтева постиже се грађевинском конструкцијом која има одговарајућа техничка својства и испуњава захтеве прописане овим правилником.

Техничка својства грађевинске конструкције морају да буду таква да она током прорачунског експлоатационог века објекта, уз прописано односно пројектом предвиђено извођење и одржавање грађевинске конструкције, буде способна да са задовољавајућим степеном сигурности прихвати утицаје од свих очекиваних дејстава која могу да настану током извођења и коришћења, односно употребе објекта у складу са његовом предвиђеном наменом.

Током извођења и коришћења објекта предвиђена дејства нарочито не смеју да проузрокују:

- 1) рушење објекта или неког његовог дела,
- 2) деформације и прслине веће од допуштених,
- 3) оштећења на другим деловима објекта, инсталацијама или уграђеној опреми као последица деформација грађевинске конструкције већих од допуштених,
- 4) оштећења услед догађаја у обиму који је несразмеран узроку и
- 5) вибрације и убрзања грађевинске конструкције које угрожавају сигурност или изазивају нелагоду код корисника објекта.

Грађевинска конструкција одржава се на начин да током експлоатационог века буду очувана њена техничка својства, да испуњава захтеве дефинисане пројектом објекта и овим правилником као и друге основне захтеве које објекат мора да испуњава у складу са посебним прописима.

Грађевинска конструкција која је изведена у складу са раније важећим прописима одржава се на начин да током трајања објекта буду очувана његова техничка својства и испуњени захтеви одређени пројектом објекта и прописима у складу са којима је грађевинска конструкција изведена.

Одржавање грађевинских конструкција мора да се спроводи у складу са овим правилником и посебним прописом који уређује одржавање објеката.

У оквиру одржавања грађевинске конструкције спроводе се редовни прегледи чији је циљ утврђивање и оцена стања конструкције. У зависности од временског интервала у ком се врше и обима радњи које се спроводе редовни прегледи могу бити:

- 1) основни прегледи,
- 2) главни прегледи и
- 3) мониторинг (континуално осматрање понашања конструкције објекта).

Ванредни прегледи и ванредно одржавање грађевинске конструкције спроводе се после ванредних догађаја (нпр: елементарних непогода, земљотреса, пожара, експлозија...) у складу са одредбама посебног прописа који уређује одржавање објекта.

За мостове, тунеле и објекте са сложеним конструкцијама власник објекта је дужан да обезбеди израду и спровођење плана и програма одржавања који дефинише које радње чине редовно одржавање, узимајући у обзир специфичности објекта. План и програм одржавања израђује одговорни пројектант грађевинске конструкције.

За мостове, тунеле и објекте са сложеним конструкцијама, власник објекта мора да обезбеди израду и чување документације о одржавању у континуитету редних бројева и датума обављених радњи, која садржи све податке о извршеним прегледима и изведеним радовима, податке о перформансама грађевинских производа који су уграђени у грађевинску конструкцију током одржавања, радовима на уградњи, извештајима о испитивањима која су спроведена током одржавања, одговорним лицима која су спроводила одржавање, пројектима који су израђени у сврху одржавања објекта и осталој документацији којом је током одржавања грађевинске конструкције било потребно доказати употребљивост те грађевинске конструкције.

Код објекта са сложеним конструкцијама, власник објекта може да организује мониторинг. Мониторинг носеће конструкције је обавезан за:

- 1) високе бране,
- 2) друмске мостове са главним распоном већим или једнаким 180 m на аутопутевима и магистралним путевима,
- 3) железничке мостове са главним распоном већим или једнаким 120 m на магистралним пругама,
- 4) индустријске објекте са технологијама које у случају хаварије могу проузроковати губитак људских живота, значајну материјалну штету и угрожавање животне средине.

Основни преглед грађевинске конструкције мостова, тунела и других објекта сложених конструкција врши се сваке године.

Временски размак између главних прегледа грађевинске конструкције не сме бити дужи од:

- 1) пет година за мостове, тунеле и друге објекте сложених конструкција из члана 19 став 3 овог правилника,
- 2) 15 година за остале објекте, осим објекта категорије А, за које не постоји обавеза вршења редовног прегледа.

Основни прегледи грађевинских конструкција којима је сврха утврђивање општег стања конструкције, обухватају увид у расположиву документацију и визуелни преглед стања главних елемената грађевинске конструкције који су битни за носивост, стабилност и отпорност на пожар грађевинске конструкције и за правилно функционисање објекта, чијим отказивањем може бити угрожена сигурност корисника објекта и/или изазвана значајна материјална штета.

Главни прегледи грађевинских конструкција којима је сврха утврђивање стања грађевинске конструкције, обавезно обухватају контролу:

- 1) темеља – преглед стања доступних делова темеља, а за темеље у води и подводни преглед, као и посредну контролу путем провере исправности геометрије осталих делова објекта,
- 2) стања елемената носеће конструкције – детаљан преглед је обавезан за елементе грађевинске конструкције који су битни за носивост грађевинске конструкције, као и за правилно функционисање објекта (главни носећи елементи, везе главних носећих елемената, стубови, затеге итд.) чијим отказивањем може бити угрожена безбедност корисника објекта и/или проузрокована значајна материјална штета,
- 3) геометрије грађевинске конструкције, која је обавезна за све оне делове чија би промена облика или димензија у односу на изведено стање могла да утиче на сигурност или функционалност објекта,
- 4) стања лежишта и ослонаца – правилност положаја, притегнутост, чистоћа, оштећења и функционалност,
- 5) стања заштите од корозије,
- 6) стања система за заштиту од пожара (премази, заштитне облоге, заштитни слојеви и сл.),
- 7) стања система за одводњавање и дренажу,
- 8) стања прикључака инсталација и опреме на елементе конструкције,
- 9) заптивања, односно, проветравања код сандучастих елемената,
- 10) стања елемената за осигурање конструкције и људи, као што су ограде, пењалице, леђобрани, вођице и
- 11) стања уграђене опреме за опажање и мерење понашања грађевинске конструкције (система за мониторинг).

Код спровођења основних прегледа уколико се утврде недостаци који могу да имају утицаја на испуњавање основних захтева као и правилног функционисања објекта, потребно је спровести додатне контроле и испитивања.

Код спровођења главних прегледа грађевинске конструкције, утврђивање чињеница спроводи се визуелним прегледом, мерењима, испитивањима и увидом у документацију објекта, уређаја и опреме (техничка документација, грађевински дневник, изјаве, потврде, извештаји, фотодокументација, налози, записници, отпремнице и сл.) као и на други прикладан начин.

Ако се прегледом утврде недостаци у техничким својствима грађевинске конструкције, мора да се спроведе накнадно доказивање да грађевинска конструкција у затеченом стању испуњава минималне захтеве прописа и правила у складу са којима је пројектована и изведена.

У случају да се покаже да затечена техничка својства грађевинске конструкције не задовољавају захтеве прописа и правила у складу са којима је грађевинска конструкција пројектована и изведена, потребно је спровести мере (поправке, санације, реконструкције) којима се техничка својства грађевинске конструкције доводе на ниво који задовољава минимум захтева тих прописа и правила, или је срушити односно уклонити.

Субјектима ревизије упутили смо питање да ли се и на који начин врше редовни прегледи мостова.

Град Краљево

Представници Града Краљева су навели да се приликом обиласка путева ради утврђивања стања истих и активности које је потребно предузимати за њихово одржавање врши и преглед путних објеката, укључујући и мостове. Исто врши надзорна служба Јавног предузећа за

уређивање грађевинског земљишта „Краљево“ са сарадницима из ЈКП „Путеви“, Краљево, као извођачем радова, визуелним прегледом са дефинисањем потребних мера које је неопходно предузети из домена одржавања путне инфраструктуре у складу са финансијским могућностима и техничко-технолошким могућностима извођача радова. О наведеним прегледима не постоје писани записници.

Као што је наведено, на територији Града Краљева постоји десет висећих пешачких мостова, од којих су два на реци Западна Морава и осам на реци Ибар.

Представници Града Краљева су навели да су сви напред наведени мостови, изузев моста у Матарушкој Бањи, небезбедни и представљају опасност по безбедност корисника због опасности од рушења.

У наставку су приказани висећи мостови на Западној Морави који су небезбедни за коришћење.

Слике 6 и 7: Висећи мостови на Западној Морави КО Сирча

Извор: ДРИ

Према одговору Града Краљева, готово сви висећи мостови на територији Града Краљева изграђени су захваљујући ентузијазму самих грађана, без одговарајућих дозвола надлежних органа и без поседовања одговарајуће инвестиционо-техничке документације. Због непостојања техничке документације и одговарајућих законских прописа, висеће мостове нико није одржавао, тако да је у међувремену дошло до пропадања.

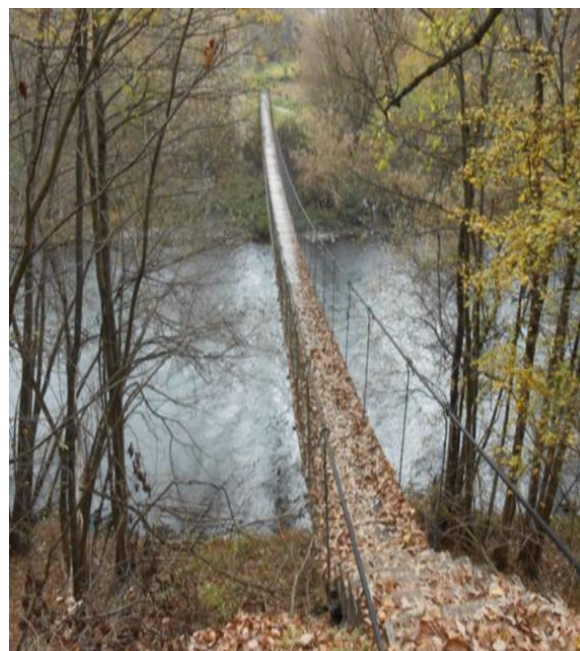
У наставку су приказани висећи мостови на Ибру, у Прогорелици и Бојанићима, који су небезбедни за коришћење.

Слике 8 и 9: Висећи мостови на Ибру у Прогорелици и Бојанићима

Извор: ДРИ

Извор: Град Краљево

Град Зајечар

Према одговору Града Зајечара, нису спроведени редовни прегледи мостова, сем пописа мостова који је извршен по налогу Министарства из 2018. године.

Према одговору Града Зајечара, ЈКП „Паркирање, пројектовање и надзор“ Зајечар нема плански акт за одржавање мостова већ редовним обиласком на терену утврђује недостатке на постојећим мостовима, како би их у што краћем року отклонило. У обилазак терена одлазе, између осталог, и по пријави грађана.

Као што је наведено, на територији Града Зајечара постоје четири висећа пешачка моста, од којих су три на реци Бели Тимок и један на реци Црни Тимок.

Висећи мостови нису обухваћени редовним обиласком терена јер је немогуће исте одржавати и реконструисати, пошто су у лошем стању—нису безбедни за коришћење.

Представници Града Зајечара су, поред претходно наведеног, навели да за већину висећих мостова нису ни имали сазнања да постоје, па су након налога Министарства из новембра 2022. године контактирали све председнике сеоских месних заједница када су сазнали за предметне висеће мостове. То су мостови које су пре 60, 70 и више година градили мештани, па су импровизовани и без икакве пројектне документације.

У наставку су приказани висећи мостови преко Белог Тимока и Црног Тимока који су небезбедни за коришћење.

Слике 10 и 11: Висећи мостови преко Белог Тимока КО Боровац

Извор: Град Зајечар

Слика 12: Висећи мост преко Црног Тимока КО Гамзиград

Извор: ДРИ

Према одговору Града Зајечара, реконструкција/санација наведених мостова није могућа и планира се њихово рушење. Навели су да ће Град организовати састанке са мештанима месних заједница на којима се налазе предметни висећи мостови и у зависности од исказаних потреба мештана, донеће се одлука о томе да ли постоји потреба за изградњом нових висећих мостова на месту постојећих.

Такође, навели су да ће у наредној буџетској години Град предвидети средства за уклањање постојећих висећих мостова, као и средства за пројектну документацију висећег моста на реци Бели Тимок у МЗ Заграђе, за који је уложена жалба Министарству на решење о забрани коришћења висећег моста.

На наредној слици приказан је viseћи мост преко Белог Тимока који је небезбедан за коришћење.

Слика 13: Viseћи мост преко Белог Тимока КО Заграђе

Извор: ДРИ

У току ревизије утврдили смо да од 14 viseћих мостова у градовима Краљево и Зајечару само један је безбедан за коришћење. У питању је мост у Матарушкој Бањи на територији Града Краљево. Наведено је засновано на чињеничном стању утврђеном од стране градских грађевинских инспектора који су вршили надзор над viseћим мостовима и то у Граду Краљево пре ревидираног периода, као и у новембру и децембру 2022. године и у Граду Зајечару у новембру 2022. године.

Грађевинске и употребне дозволе

Према члану 133 Закона о планирању и изградњи, грађевинску дозволу за изградњу објеката издаје министарство надлежно за послове грађевинарства, осим ако овим законом није другачије одређено. Министарство издаје, између осталог, грађевинску дозволу за изградњу објеката конструктивног распона преко 50 m, као и објеката који се граде на територији две или више јединица локалних самоуправа.

Издавање грађевинских дозвола за изградњу објеката који нису одређени у члану 133 овог закона поверава се јединицама локалне самоуправе.

Према Закону о планирању и изградњи, објекат за који је у складу са овим законом предвиђено издавање грађевинске дозволе може се користити по претходно прибављеној употребној дозволи. Орган који је издао грађевинску дозволу издаје решењем употребну дозволу.

У току ревизије утврдили смо да, од 14 viseћих мостова у градовима Краљево и Зајечару, само један има грађевинску дозволу, а ниједан нема употребну дозволу. Мост који има грађевинску дозволу јесте мост у Матарушкој Бањи, али ни он нема употребну дозволу.

На наредној слици приказан је висећи мост у Матарушкој Бањи који је једини безбедан за коришћење на територији Града Краљева, на основу стања утврђеног од стране градских грађевинских инспектора.

Слике 14 и 15: Висећи мост у Матарушкој Бањи

Извор: ДРИ

Од пописаних 70 висећих мостова на територији Републике Србије, на основу добијених одговора ЈЛС, један висећи мост има грађевинску и употребну дозволу (висећи мост у Трстенику); два висећа моста имају грађевинску дозволу, али не и употребну дозволу (висећи мост у Матарушкој Бањи и висећи мост у Зрењанину); један висећи мост има употребну дозволу (висећи мост у Новој Вароши). Према достављеним одговорима ЈЛС, преостали висећи мостови немају ни грађевинске ни употребне дозволе.

Према Инструкцији Министарства, од 7. децембра 2022. године власници објеката, који су изграђени без грађевинске дозволе ће, уколико су формирани предмети озакоњења за објекте исте окончати, односно иницирати поступке озакоњења за објекте за које није формиран предмет пред надлежним органом, у складу са чланом 12 став 1 и 2 Закона о озакоњењу објеката.

По иницирању поступка, односно по формирању предмета, надлежни орган ће поступити у складу са чланом 19 Закона о озакоњењу објеката.

По извршењу мера из Извештаја о затеченом стању објекта, надлежни орган ће, ценећи и испуњеност других законом предвиђених услова, донети решење о озакоњењу објекта, које ће, по правноснажности, по службеној дужности доставити органу надлежном за послове државног премега и катастра, а у циљу уписа права својине на предметном објекту. У складу са одредбама посебних прописа, зависно од титулара својине, власник или лице чији је власник оснивач биће у обавези да одржава предметни објекат.

ЗАКЉУЧАК 3: У периоду 2020–2022. године, висећи мостови нису у довољној мери били обухваћени инспекцијским надзором

У оквиру трећег ревизорског питања циљ је био да утврдимо да ли је успостављен ефикасан надзор над висећим мостовима.

На основу циља, испитивали смо да ли су у претходном периоду висећи мостови били предмет инспекцијског надзора, које мере је наложила инспекција и да ли су наведене мере извршене.

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре врши надзор над извршењем одредаба Закона о планирању и изградњи и прописа донетих на основу овог Закона, као и надзор над радом ЈЛС у обављању поверених послова у складу са Законом о државној управи.

Општини, граду и граду Београду, поверава се вршење инспекцијског надзора над изградњом објеката за које издају грађевинску дозволу на основу овог закона.

У ревидираном периоду, до октобра 2022. године није било надзора републичке грађевинске инспекције над радом грађевинских инспектора ЈЛС у обављању поверених послова инспекцијског надзора у којима су предмет надзора били висећи мостови.

У ревидираном периоду, пре налога Министарства из новембра 2022. године, није било надзора градске грађевинске инспекције у којима су предмет надзора били висећи мостови у градовима Краљеву и Зајечару.

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, поред осталог, обавља послове државне управе у области друског саобраћаја, врши надзор над спровођењем Закона о планирању и изградњи и подзаконских аката донетих на основу овог закона, као и надзор над радом ЈЛС у обављању поверених послова.

У Сектору за инспекцијски надзор обављају се послови инспекцијског надзора на спровођењу закона и других прописа у областима железничког, друског и водног саобраћаја, јавних путева, грађевинарства, урбанизма и комуналних делатности, транспорта опасне робе, а који се односе на: праћење стања у области инспекцијског надзора која је у делокругу инспекције; процену ризика; планирање инспекцијског надзора; усклађивање инспекцијског надзора; припрему, измену и допуну контролних листи и њиховог објављивања на својој интернет страници; превентивно деловање, као и други послови из делокруга Сектора.

У Одељењу републичке грађевинске инспекције, обављају се послови који се односе на: инспекцијски надзор у изградњи и употреби грађевинских објеката од значаја за Републику у оквиру делокруга утврђеног законом; организацију заједничких инспекцијских прегледа са другим инспекцијама на објектима од значаја за Републику и надзор над пословима поверених јединицама локалне самоуправе; организацију и обављање инспекцијског надзора у органима општинских и градских управа и Аутономне покрајине; координацију надзора над извршавањем одредаба закона и праћење исхода предузетих мера у инспекцијском надзору, подношење пријава као и други послови из делокруга Одељења.

Аутономној покрајини поверава се вршење инспекцијског надзора у области просторног планирања и урбанизма на територији аутономне покрајине и над изградњом објеката за које издаје грађевинску дозволу на основу овог закона, као и надзор над радом градских и општинских грађевинских инспектора на територији аутономне покрајине.

Општини, граду и граду Београду, поверава се вршење инспекцијског надзора над изградњом објеката за које издају грађевинску дозволу на основу овог закона.

Грађевински инспектор у вршењу инспекцијског надзора има право и дужност да проверава, између осталог, да ли:

- је извођач радова предузео мере за безбедност објекта, суседних објеката, саобраћаја, околине и заштиту животне средине;
- на објекту који се гради или је изграђен постоје недостаци који угрожавају безбедност његовог коришћења и околине;
- се у току грађења и коришћења објекта врше прописана осматрања и одржавања објекта;
- је за објекат који се користи издата употребна дозвола.

Грађевински инспектор је овлашћен да врши надзор над коришћењем објеката и да предузима мере ако утврди да се коришћењем објекта доводе у опасност живот и здравље људи, безбедност околине, угрожава животна средина и ако се ненаменским коришћењем утиче на стабилност и сигурност објекта.

Грађевински инспектор је дужан да пружа стручну помоћ у вршењу поверених послова у области инспекцијског надзора и да даје стручна објашњења, да предузима превентивне мере, укључујући и то да обавештава субјекта инспекцијског надзора у вези са обавезама из прописа, указује субјекту инспекцијског надзора на могуће забрањене, односно штетне последице његовог понашања, опомене субјекта инспекцијског надзора на потребу отклањања узрока незаконитости које могу настати у будућности, као и да непосредно учествује у вршењу инспекцијског надзора кад је то неопходно.

Ако грађевински инспектор у вршењу инспекцијског надзора, између осталог, утврди да:

- 2) на објекту који се гради или који је изграђен постоје недостаци који представљају непосредну опасност по стабилност, односно безбедност објекта и његове околине и живот и здравље људи, забраниће решењем коришћење објекта или његовог дела док се не отклоне утврђени недостаци;
- 3) се објекат за који је издата грађевинска дозвола користи без употребне дозволе, наредиће инвеститору прибављање употребне дозволе у року који не може бити краћи од 30 ни дужи од 90 дана, а ако је инвеститор не прибави у утврђеном року донеће решење о забрани коришћења објекта;
- 5) се коришћењем објекта доводи у опасност живот и здравље људи, безбедност суседних објеката, безбедност околине или угрожава животна средина, наложиће извођење потребних радова, односно забранити коришћење објекта, односно дела објекта.

Налаз 3.1: У ревидираном периоду, до октобра 2022. године није било надзора републичке грађевинске инспекције над радом грађевинских инспектора ЈЛС у обављању поверених послова инспекцијског надзора у којима су предмет надзора били висећи мостови

Министарство врши надзор над радом ЈЛС у обављању поверених послова у складу са Законом о државној управи.

Законом о државној управи прописано је да се надзор над радом састоји од надзора над законитошћу рада и надзора над сврсисходношћу рада органа државне управе и ималаца јавних овлашћења у вршењу поверених послова државне управе.

Надзором над законитошћу рада испитује се спровођење закона и других општих аката, а надзором над сврсисходношћу рада делотворност и економичност рада и сврховитост организације послова.

Орган државне управе овлашћен је да у вршењу надзора над радом:

- 1) захтева извештаје и податке о раду;
- 2) утврди стање извршавања послова, упозори на уочене неправилности и одреди мере и рок за њихово отклањање;

- 3) издаје инструкције;
- 4) наложи предузимање послова које сматра потребним;
- 5) покрене поступак за утврђивање одговорности;
- 6) непосредно изврши неки посао ако оцени да се друкчије не може извршити закон или други општи акт;
- 7) предложи Влади да предузме мере на које је овлашћена.

Извештај о раду садржи приказ извршавања закона, других општих аката и закључака Владе, предузете мере и њихово дејство и друге податке.

Министарство, преко републичке грађевинске инспекције, врши надзор над радом грађевинских инспектора ЈЛС у обављању поверених послова инспекцијског надзора.

У току ревизије испитивали смо да ли је републичка грађевинска инспекција у периоду 2020–2022. године вршила надзор над извршењем одредаба Закона о планирању и изградњи и прописа донетих на основу овог Закона, као и надзор над радом грађевинских инспектора ЈЛС у обављању поверених послова инспекцијског надзора у којима су предмет надзора били висећи мостови.

Према изјашњењу Сектора за инспекцијски надзор Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, након рушења висећег моста у Овчар Бањи у октобру 2022. године, републичка грађевинска инспекција је 14. октобра 2022. године извршила ванредан инспекцијски надзор у градској управи за инспекцијски надзор Града Чачка.

Предмет инспекцијског надзора је контрола поверених послова и надзор над радом градске управе за инспекцијски надзор Града Чачка у предмету контроле поступања градске грађевинске инспекције који се односи на забрану коришћења мостова преко Западне Мораве на територији Града Чачка.

У записнику је наведено да је 12. септембра 2022. године ЈП „Градац“, Чачак, поднело представку којом је тражило да се покрене поступак провере стања висећих мостова и старог железничког моста Кађеница. У складу са извештајем стручних лица ЈП „Градац“, Чачак, сачињеног дана 26. августа 2022. године констатовано је да сва три висећа моста и железнички мост имају значајна оштећења. Након тога је 28. септембра 2022. године грађевински инспектор извршио теренски инспекцијски надзор и сачинио записник којим је констатовао да стање мостова на терену одговара стању мостова датом у опису стручних лица тако „да исти мостови нису за безбедно коришћење“. Затим је 5. октобра 2022. године сачињено решење којим је забрањено коришћење наведених мостова и наложено ЈП „Градац“, Чачак, да изведе потребне радове на висећим мостовима и старом железничком мосту тако да се отклоне оштећења на дрвеним подовима, сигурносним оградама и стубовима мостова и да обезбеди стабилност мостова и безбедност њиховог коришћења. Дат је налог да је неопходно окончати започети управни поступак доношењем допунског решења ЈП „Градац“, Чачак, са налогом о постављању физичких препрека, како би се спречила могућност преласка свих мостова наведених у решењу од 5. октобра 2022. године, као и постављању табли са упозорењем о опасностима коришћења свих мостова. Такође, потребно је извршити контролу поступања надзираног субјекта ЈП „Градац“, Чачак, у делу постављања препрека и табли са упозорењима, у року од три дана.

Републичка грађевинска инспекција је 21. октобра 2022. године извршила контролни инспекцијски надзор ради контроле поступања градске грађевинске инспекције по налогу из записника од 14. октобра 2022. године, којим је констатовано да су на свим мостовима постављене траке о забрани, окачено допунско решење од 17. октобра 2022. године, постављене табле са упозорењима и физичке препреке о чему је сачињена фото-документација чиме је

грађевински инспектор поступио у свему према налозима из записника од 14. октобра 2022. године.

На наредним сликама приказани су примери постављених физичких препрека на мостовима у Граду Чачку након надзора Министарства.

Слике 16 и 17: Пример постављених физичких препрека на мостовима у Граду Чачку

Извор: МГСИ

Такође, децембра 2022. године републичка грађевинска инспекција је извршила надзор моста преко реке Велике Мораве који спаја катастарске општине Багрдан (територија града Јагодине) и Војска (територија општине Свилајнац) ради контроле стања висићег моста и могућности коришћења истог, а по захтеву Општине Свилајнац.

Општина Свилајнац је у свом одговору по налогу Министарства од 4. новембра 2022. године навела да није у могућности да финансира обимне и неопходне радове на комплетној санацији моста, која би исти учинила безбедним. Навели су да је потребно да инспектори Министарства изврше надзор и евентуално помогну у решавању овог вишегодишњег проблема који је од значаја за мештане села који су упућени на коришћење висићег моста на реци Велика Морава, у селу Војска.

На наредним сликама приказан је висићи мост у Свилајнцу.

Слике 18 и 19: Висићи мост у Свилајнцу

Извор: МГСИ

Републичка грађевинска инспекција је 2. децембра 2022. године извршила надзор коме је предмет вршења надзора био визуелни преглед висићег моста преко реке Велике Мораве који спаја катастарске општине Багрдан (територија града Јагодине) и Војска (територија општине

Свилајнац), а који према извештају од 8. новембра 2022. године, достављеном од стране грађевинског инспектора Општине Свилајнац, није безбедан за коришћење. Уз извештај је достављена Оцена стања конструкције моста преко Велике Мораве Багрдан–Војска. Изласком на лице места и визуелним прегледом уочено је да мост није за употребу и да је стање моста такво да је потребна хитна санација. У записнику је наведено да је све детаљно описано у достављеном извештају Оцене стања моста, у којем се потврђује да је „степен оштећења главних носећих елемената конструкције моста такав да указује да је озбиљно угрожен и умањен капацитет носивости моста“.

У записнику је констатовано да власници моста, Општина Свилајнац и Град Јагодина, нису поставили табле са упозорењима о забрани коришћења моста преко реке Велике Мораве који спаја катастарске општине Багрдан (територија града Јагодине) и Војска (територија општине Свилајнац) и нису предузели мере за заштиту живота и здравља људи тј. нису онемогућили приступ наведеном висећем мосту. У записнику је даље наведено да је висећи мост неопходан за функционисање великог броја житеља села Војска и Багрдан, па је потребно да се приступи радовима на санацији истог.

Имајући у виду све напред наведено, дат је налог надзираном субјекту–Општини Свилајнац, да се приликом извођења радова придржавају свих мера за заштиту живота и здравља људи тј. да се онемогући приступ мосту и поставе заштитне оgrade. Наиме, било је потребно да се на видном месту постави табла са упозорењем о опасности и забраном приступа објекту–висећем мосту преко реке Велике Мораве који спаја катастарске општине Багрдан (територија града Јагодине) и Војска (територија општине Свилајнац).

У вези са претходно наведеним, Министарство је навело да је уз сагласност Владе Републике Србије (Закључак Владе 05 број: 401-10556/22 од 15. децембра 2022. године), извршен пренос 870 милиона динара са раздела Министарства, Општинској управи Свилајнац, за потребе хитне санације висећег моста преко реке Велике Мораве, у селу Војска, након што је републички грађевински инспектор у свом надзору констатовао да исти није безбедан за употребу услед оштећења која су настала као последица поплава Велике Мораве, а неопходан је за функционисање великог броја житеља села Војска и Багрдан. У Закључку се наводи да ће контролу наменског трошења средстава за финансирање реализације хитне санације висећег моста преко реке Велике Мораве, у селу Војска, у Општини Свилајнац, вршити Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре.

На питање да ли је и које активности Министарство предузело у претходном периоду у вези са висећим мостовима, пре рушења висећег моста у Овчар Бањи у октобру 2022. године, представници Министарства су у одговору навели да републичка грађевинска инспекција Министарства није предузимала активности, већ су се тим пословима бавиле локалне самоуправе тј. грађевинске инспекције локалних самоуправа.

У току ревизије утврдили смо да у ревидираном периоду, до октобра 2022. године није било надзора републичке грађевинске инспекције над радом грађевинских инспектора ЈЛС у обављању поверених послова инспекцијског надзора у којима су предмет надзора били висећи мостови. Након тога, републичка инспекција је извршила надзор на територији две ЈЛС чији су предмет били висећи мостови.

Налаз 3.2: У ревидираном периоду, пре налога Министарства из новембра 2022. године, није било надзора градске грађевинске инспекције у којима су предмет надзора били висећи мостови у градовима Краљево и Зајечару

Циљ је био да испитамо да ли су у претходном периоду висећи мостови били предмет надзора градске грађевинске инспекције у градовима Краљево и Зајечар, које мере је наложила инспекција и да ли су наведене мере извршене.

Град Краљево

На питање да ли су у периоду 2020–2022. године висећи мостови били предмет инспекцијског надзора пре Инструкције Министарства, које мере је наложила инспекција и да ли су наведене мере извршене, представници Града Краљево навели су да у периоду 2020–2022. године висећи мостови нису били предмет инспекцијског надзора, али је у ранијем периоду грађевинска инспекција градске управе Краљево, због небезбедности висећих пешачких мостова на рекама Ибар и Западна Морава, донела следећа решења и закључке о дозволи извршења решења:

- Решење од 11. јуна 1996. године којим се налаже Дирекцији за планирање и изградњу „Краљево“ да одмах обустави коришћење четири моста на реци Ибар и то у селима Полумир, Добре стране, Церје и Пусто поље и закључак о дозволи извршења решења од 17. септембра 2007. године;
- Решење од 11. јуна 1996. године којим се налаже Дирекцији за планирање и изградњу „Краљево“ да одмах обустави коришћење моста на реци Ибар у Прогорелици и закључак о дозволи извршења решења од 19. новембра 2008. године;
- Решење од 11. јуна 1996. године којим се налаже Дирекцији за планирање и изградњу „Краљево“ да одмах обустави коришћење моста на реци Ибар у Богутовцу и закључак о дозволи извршења решења од 19. новембра 2008. године;
- Решење од 11. јуна 1996. године којим се налаже Дирекцији за планирање и изградњу „Краљево“ да одмах обустави коришћење моста на реци Ибар у селу Бојанићи (МЗ Баре) и закључак о дозволи извршења решења од 20. новембра 2008. године;
- Решење од 25. јула 2014. године којим се налаже Дирекцији за планирање и изградњу „Краљево“ да одмах забрани коришћење висећег моста преко Западне Мораве који води од Магнохрома до МЗ Сирча и закључак о дозволи извршења решења од 25. фебруара 2015. године. Против наведеног решења Дирекција за планирање и изградњу „Краљево“ (сада ЈП за уређивање грађевинског земљишта „Краљево“) уложила је жалбу тврдећи да мост није у њиховој надлежности, да њихово предузеће није учествовало у изградњи моста и да не поседује техничку документацију предметног објекта. Међутим, решењем Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре РС – Рашки управни округ, Краљево од 17. децембра 2014. године, жалба је одбијена као неоснована;
- Решење од 29. јула 2014. године којим се налаже Дирекцији за планирање и изградњу „Краљево“ да одмах забрани коришћење висећег моста преко Западне Мораве у Доњој Сирчи и закључак о дозволи извршења решења од 1. јуна 2015. године. Против наведеног решења Дирекција за планирање и изградњу „Краљево“ (сада ЈП за уређивање грађевинског земљишта „Краљево“) уложила је жалбу тврдећи да мост није у њиховој надлежности, да њихово предузеће није учествовало у изградњи моста и да не поседује техничку документацију предметног објекта. Међутим, решењем Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре РС – Рашки управни округ, Краљево, 27. октобра 2014. године, жалба је одбијена као неоснована.

Решења о забрани коришћења висећих мостова достављена су месним заједницама на чијим територијама се налазе мостови, Јавном предузећу за уређивање грађевинског земљишта „Краљево“ из Краљева (раније Дирекција за планирање и изградњу „Краљево“) и Извршној служби Одељења за инспекцијске послове градске управе Краљево.

Дирекцији за планирање и изградњу „Краљево“ решењима је налагано да се забрани коришћење мостова, да на мостовима на видном месту постави табле димензије 60 cm x 50 cm на којима ће писати „забрањено коришћење моста“, да ангажује овлашћену институцију да испита стабилност постојеће конструкције, да отклони недостатке на мостовима и обезбеди, осигура и заштити простор на свим деловима моста и око моста.

Поступајући по наложеним решењима ЈП за уређивање грађевинског земљишта „Краљево“, из Краљева, на мостовима је поставило саобраћајне знаке „забрана саобраћаја у оба смера“ и табле са натписом „мост није за употребу“.

У вези са активностима које су предузете након закључака о дозволи извршења решења из 2007, 2008. и 2015. године, грађевинска инспекција Града Краљева је навела да су постављени саобраћајни знаци о забрани кретања и додатне табле упозорења на висећим мостовима на територији Града Краљева, а да није било испитивања на лицу места којима би се доказала носивост и стабилност висећих мостова. У периоду 2007–2015. године, урађен је пројекат реконструкције висећег моста преко реке Ибар у Богутовцу који је радио Грађевински факултет у Београду, али се од истог одустало и на том месту се гради нови мост.

Представници Града Краљева су навели да је након налога Министарства, из новембра 2022. године, грађевинска инспекција градске управе Краљево поново извршила инспекцијски надзор свих висећих мостова на територији града, којим је утврђено да су на готово свим мостовима саобраћајни знаци и додатне правоугаоне табле упозорења поскидане. Табла упозорења је постојала само са једне стране моста у Сирчи код Магнохрома и на мосту у Полумиру. На осталим мостовима табле су поскидане. Такође, утврђено је да су на реци Ибар у међувремену изграђена два нова друмско-пешачка моста и то у Полумиру и у Пустом пољу и да је у току изградња новог друмско-пешачког моста у Богутовцу.

Након извршеног надзора, градска грађевинска инспекција је 15. новембра 2022. године дала налог ЈП за уређивање грађевинског земљишта „Краљево“, из Краљева, за постављање саобраћајних знакова „забрана кретања за пешаке“ и додатних правоугаоних табли упозорења „забрањено коришћење моста“ са обе стране небезбедних мостова.

Контролним инспекцијским надзором од 27. децембра 2022. године утврђено је да је ЈП за уређивање грађевинског земљишта „Краљево“, из Краљева, поступило по налогу грађевинског инспектора, односно да су постављене додатне недостајуће табле упозорења на свим небезбедним висећим мостовима на територији Града Краљева, и то на следећим локацијама:

- Мост на Западној Морави у селу Сирча (у правцу ОШ „Јован Цвијић“), на КП број 2672/1, 921 и 863/2 све КО Сирча;
- Мост на Западној Морави у селу Сирча (код Магнохрома), на КП број 5297/103 и 6059 КО Краљево и КП број 2695 и 2302 КО Сирча;
- Мост на Ибру у Прогорелици, на КП број 1880/3 КО Прогорелица и КП број 1780/1 КО Матаруге;
- Мост на Ибру у Богутовцу, на КП број 2014 и 2476 КО Богутовац и КП број 293 КО Замчање;
- Мост на Ибру у Магличу (Добре стране), на КП број 782 КО Маглич и КП број 1736 и 12/3 КО Брезна;
- Мост на Ибру у Церју, на КП број 3287 КО Полумир и КП број 3298 КО Церје и
- Мост на Ибру у Бојанићима, на КП број 2894 КО Баре (Град Краљево) и КП број 4762 и 300 КО Баљевац (општина Рашка).

Табле упозорења нису постављене на мосту на Ибру у Церју (КП број 1562 КО Полумир и КП број 3298 и 885 КО Церје) и на мосту на Ибру у Пустом пољу (КП број 3292 КО Полумир и КП број 3298 и 2280/3 КО Церје) јер се њима не може прићи и исти готово да и немајугазишне талпе, а поред старих висећих пешачких мостова изграђени су нови армирано-бетонски друмско-пешачки мостови који се користе већ годинама. Такође, табле упозорења нису постављене на висећем мосту у Матарушкој Бањи који је једини, по мишљењу грађевинске инспекције, безбедан за коришћење.

Град Зајечар

Представници Града Зајечара су навели да у периоду 2020–2022. године није било надзора грађевинске инспекције над висећим мостовима у граду Зајечару с обзиром на то да за већину нису ни имали сазнања да постоје, па су након налога Министарства контактирали све председнике сеоских месних заједница када су сазнали за предметне висеће мостове. То су мостови које су пре 60, 70 и више година градили мештани, па су импровизовани и без икакве пројектне документације.

Такође, напомињу да имају мали број инспектора, а посао је обиман (редовни и ванредни надзори, легализација) и да није било пријава у вези са предметним висећим мостовима.

Представници Града Зајечара су навели да је по налогу Министарства извршен попис свих висећих мостова на територији Града Зајечара и утврђено да постоје четири висећа моста, а након тога је извршен ванредан инспекцијски надзор над истим. Увиђајем на лицу места од стране грађевинске инспекције, утврђено је стање висећих мостова, о чему су сачињене службене белешке и фотографије, а након тога су донета решења о забрани коришћења висећих мостова јер су сва четири у лошем стању (небезбедна).

Грађевински инспектори Града Зајечара 24. новембра 2022. године извршили су контролу стања висећих мостова на рекама Бели Тимок и Црни Тимок и то:

- висећег моста на реци Бели Тимок на делу КП број 13259 КО Заграђе, који спаја десну обалу Белог Тимока, некатегорисани пут (топлички кривуљ), КП број 14322 КО Вратарница у правцу КП број 14222 и КП број 14223, обе у КО Вратарница са левом обалом Белог Тимока;
- висећег моста на реци Бели Тимок на делу КП број 13713/1 КО Боровац, који спаја десну обалу Белог Тимока у правцу КП број 13918 КО Боровац (канал Рајина бара) са левом обалом;
- висећег моста на реци Бели Тимок на делу КП број 13713/1 КО Боровац, који спаја десну обалу Белог Тимока у правцу где се КП број 13942 КО Боровац спаја са некатегорисаним путем „Јелак“ на КП број 13950 КО Боровац, а у правцу катастарских парцела број 23153 и 23154 КО Мали Извор са левом обалом;
- висећег моста на реци Црни Тимок на делу КП број 6289 КО Гамзиград, који спаја леву обалу Црног Тимока у правцу КП број 6070 и КП број 6071 обе у КО Гамзиград, поред магистралног пута Зајечар-Параћин, са десном обалом.

За сва четири висећа моста у записницима констатовано је да:

- мостови су од челичних сајли које су анкероване на обалама реке (три на обалама Белог Тимока, а један на обалама Црног Тимока), преко којих су постављене дрвене талпе са челичним сајлама као рукохватима;
- су уочена оштећења на дрвеним талпама које су већим делом попадале и иструлеле, а челичне сајле су претежно зарђале и расплетене;
- је због наведених оштећења, угрожена стабилност предметних мостова и као такви представљају непосредну опасност по живот и здравље људи, безбедност околине и угрожавају животну средину;

- су описани мостови стари и дотрајали и нису евидентирани у катастарском оперативном;
- је предложена/наложена мера да се забрањује коришћење предметних висећих пешачких мостова. Рок за поступање је—одмах.

Након донетих решења о забрани коришћења висећих мостова, мештани засеока Дубрава МЗ Заграђе су 8. децембра 2022. године поднели жалбу на решење Града Зајечара—Одељењу за комуналну милицију и инспекцијске послове у којој је наведено да је решењем ГУ Зајечар забрањена употреба висећег пешачког моста на реци Бели Тимок на катастарској парцели 13259 КО Заграђе и на катастарским парцелама 14222 и 14223 КО Вратарница. Наведено је да су поменути мост мештани засеока Дубрава и Змијанца подигли седамдесетих година сопственим средствима и да приликом изградње и каснијег одржавања мештани нису добијали ниједан вид помоћи од месних заједница или општине. Даље је наведено да до сада није било притужби на мост, као ни нежељених догађаја. Забраном коришћења моста, мештани Дубраве се поново доводе у ситуацију да километрима пешаче до аутобуске станице, а реч је углавном о старијим и болесним људима, па се тиме њихов живот доводи у још тежи положај.

ГУ Зајечар је 14. децембра 2022. године наведену жалбу упутила Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре—Нишавском управном округу.

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је 12. јуна 2023. године донело решење којим се жалба одбија као неоснована. У образложењу се наводи да су мештани МЗ Заграђе, у засеоку Дубрава, у Граду Зајечару благовремено изјавили жалбу, из свих законом прописаних разлога, са предлогом да се ожалбено решење поништи и предмет врати првостепеном органу на поновни поступак. Првостепени орган је доставио овом органу списе које се односе на предмет ожалбеног поступка према одредби члана 166 Закона о општем управном поступку и остаје у свему при наводима изнетим у образложењу ожалбеног решења. Ово министарство, као надлежни другостепени орган, сходно одредбама члана 184 став 5 Закона о планирању и изградњи након разматрања жалбе, ожалбеног решења и осталих списа предмета налази да жалбу одбије као неосновану. Одредбом члана 178 став 1 тачка 2 Закона о планирању и изградњи, на основу које је донето ожалбено решење, прописано је овлашћење грађевинског инспектора да ако грађевински инспектор утврди да на објекту који се гради или који је изграђен постоје недостаци који представљају непосредну опасност по стабилност, односно безбедност објекта и његове околине и живот и здравље људи, забраниће решењем коришћење објекта или његовог дела док се не отклоне утврђени недостаци. У поступку инспекцијског надзора покренутом по службеној дужности од 24. новембра 2022. године, над простором где се налази спорни објекат, утврђено је и констатовано да због дугогодишњег неодржавања објекта исти се налази у таквом стању да представља непосредну опасност по живот и здравље људи и околна материјална добра. Код таквог чињеничног стања, када је утврђено од стране надлежног органа да на објекту постоје оштећења као и да постоји могућност даљег рушења, правилно је првостепени орган закључио да се у конкретном случају ради о правној ситуацији из члана 178 став 1 тачка 2 Закона о планирању и изградњи, те је правилно жалиоцу наложио инспекцијску меру као у диспозитиву ожалбеног решења. Овај орган је ценио све наводе жалбе, али је нашао да исти не садрже такве чињенице и разлоге из којих би следило другачије решење, те их није могао ни прихватити. Ово стога што сагласно одредби члана 167 и 178 став 1 тачка 2, Закона о планирању и изградњи, јединице локалне самоуправе, по службеној дужности уклањају објекте, односно налажу меру ако се утврди да се коришћењем објекта доводи у опасност живот и здравље људи, безбедност суседних објеката, безбедност околине или угрожава животна средина, налажу извођење потребних радова, односно забрањују коришћење објекта, односно дела објекта. Овај орган налази да су без основа и утицаја на законитост ожалбеног решења жалбени наводи да нема оштећења на објекту која представљају опасност за живот и здравље људи, као и да до сада није било притужбе на мост нити нежељених догађаја. Наведено проистиче из тога што жалиоци за своје тврдње нису приложили писане доказе (налаз и мишљење релевантне институције која се бави вештачењем или пак вештака грађевинске

струке), који би на несумњив начин утврдили да спорни објекат испуњава услове за употребу. На основу свега изнетог, овај орган налази да је ожалбено решење донето на основу потпуно утврђеног чињеничног стања и правилне примене материјалног права.

У току ревизије смо утврдили да у ревидираном периоду пре налога Министарства, није било надзора градске грађевинске инспекције у којима су предмет надзора били viseћи мостови у градовима Краљево и Зајечару

Представници Града Краљево су навели да је у ранијем периоду Грађевинска инспекција градске управе Краљево због небезбедности viseћих пешачких мостова на рекама Западна Морава и Ибар донела решења о забрани коришћења viseћих мостова и закључке о дозволи извршења решења. Након добијене Инструкције, грађевинска инспекција градске управе Краљево је поново извршила инспекцијски надзор свих viseћих мостова на територији града.

На питање да ли на viseћим мостовима поред табле упозорења постоје и физичке препреке, односно да ли се наведени мостови користе и након донетих решења о забрани, представници Града Краљево су навели да на viseћим мостовима постоје само табле упозорења, али не и физичке препреке које би онемогућиле њихово коришћење. Поједини viseћи мостови се и даље спорадично користе иако је свима јасно да су небезбедни и да представљају опасност по безбедност корисника. Све препреке и када су биле постављене на појединим мостовима, уклањане су, на основу чега се може закључити да се исти користе.

Представници Града Зајечара су навели да је након налога Министарства извршен ванредан инспекцијски надзор и донета решења о забрани коришћења viseћих мостова.

На питање да ли на постојећим viseћим мостовима и даље постоје позор траке и табле упозорења, односно да ли се наведени мостови користе и након донетих решења о забрани, представници Града Зајечара су навели да је у априлу и августу 2023. године градска грађевинска инспекција извршила поновни обилазак сва четири viseћа моста. У службеним белешкама је констатовано да на мостовима стоје решења о забрани коришћења моста као и табле упозорења. На два моста на којима су биле скинуте траке упозорења, поново су постављене. Према њиховим сазнањима један мост се и даље користи након донетих решења о забрани.

У складу са претходно наведеним, потребно је да грађевински инспектори, у циљу заштите живота и здравља људи, наставе да спроводе инспекцијски надзор и прате спровођење изречених мера у којима су предмет надзора viseћи мостови.

V Прилози

Прилог 1 — Методологија у поступку рада

У току предстудије упућени су упитници одабраним јединицама локалне самоуправе (11 градова и 39 општина) на територији Републике Србије.

Одабир јединица локалне самоуправе (ЈЛС) за слање упитника извршен је на основу следећих критеријума:

- постојање висећих мостова на територији ЈЛС на основу података добијених од Министарства, а којима је Министарство упутило налог у новембру 2022. године да се изврши преглед свих висећих мостова са описом стања (од 133 ЈЛС, 38 ЈЛС је навело да на својој територији имају висеће мостове) и
- ЈЛС које нису одговориле на наведени захтев Министарства (12 ЈЛС).

На основу анализе података Министарства, као и одговора ЈЛС на упућене упитнике, дошли смо до следећих података:

- На територији Републике Србије има укупно 70 висећих мостова на територији 36 ЈЛС;
- Највише висећих мостова има на територији Града Краљево (десет), затим Општина Ариље и Медвеђа (по пет висећих мостова), Града Зајечара (четири), а Град Чачак и Општине Лебане и Трговиште имају по три висећа моста. Преостали висећи мостови су распоређени тако да осам ЈЛС има по два висећа моста, а 21 ЈЛС има по један висећи мост на својој територији (приказано у Прилогу 2);
- Од наведених 70 висећих мостова, 13 мостова је у добром стању, 43 моста су за санацију, док је 14 мостова за рушење;
- Од 14 висећих мостова за рушење, по четири се налазе у градовима Зајечар и Краљево, док се по један налази у градовима Лесковац и Пирот, као и у општинама Велико Градиште, Лучани, Куршумлија и Бујановац.

Узимајући у обзир критеријуме:

- број висећих мостова на територији ЈЛС (Град Краљево десет висећих мостова) и
- број висећих мостова за рушење на територији ЈЛС (Град Зајечар и Град Краљево по четири висећа моста за рушење)

за субјекте ревизије изабрани су градови Краљево и Зајечар.

Такође, за субјекта ревизије изабрано је и Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре зато што:

- у складу са Законом о министарствима, поред осталог, обавља послове државне управе у области друмског саобраћаја;
- врши надзор над спровођењем Закона о планирању и изградњи и Закона о путевима, као и надзор над радом ЈЛС у обављању поверених послова.

Прилог 2 — Преглед пописаног броја и процењеног стања висећих мостова по јединицама локалних самоуправа на чијој територији се налазе

Табела 1: Преглед пописаног броја и процењеног стања висећих мостова на територији јединица локалне самоуправе према подацима Министарства и на основу одговора ЈЛС²⁴

Р.бр.	ЈЛС	Број висећих мостова	У добром стању	За санацију	За рушење
1	Град Краљево	10	1	5	4
2	Општина Ариље	5	-	5	-
3	Општина Медвеђа	5	-	5	-
4	Град Зајечар	4	-	-	4
5	Град Чачак	3	-	3	-
6	Општина Лебане	3	2	1	-
7	Општина Трговиште	3	-	3	-
8	Град Лесковац	2	1	-	1
9	Општина Власотинце	2	2	-	-
10	Општина Горњи Милановац	2	-	2	-
11	Општина Куршумлија	2	-	1	1
12	Општина Лучани	2	-	1	1
13	Општина Прибој	2	-	2	-
14	Општина Рашка	2	-	2	-
15	Општина Ћићевац	2	-	2	-
16	Град Бор	1	1	-	-
17	Град Зрењанин	1	-	1	-
18	Град Крагујевац	1	-	1	-
19	Град Ниш	1	-	1	-
20	Град Пирот	1	-	-	1
21	Општина Алексинац	1	1	-	-
22	Општина Брус	1	-	1	-
23	Општина Бујановац	1	-	-	1
24	Општина Велико Градиште	1	-	-	1
25	Општина Дољевац	1	-	1	-
26	Општина Кањижа ²⁵	1	1	-	-
27	Општина Кучево	1	-	1	-
28	Општина Мионица	1	1	-	-
29	Општина Неготин	1	-	1	-

²⁴ Напомена: Висећи мостови који се налазе на територији две ЈЛС наведени су само код једне ЈЛС како се подаци не би дуплирали

²⁵ Висећим мостом који повезује општине Кањижа и Нови Кнежевац управљају Јавно предузеће „Путеви Србије“

Р.бр.	ЈЛС	Број viseћих мостова	У добром стању	За санацију	За рушење
30	Општина Нова Варош	1	1	-	-
31	Општина Пожега	1	-	1	-
32	Општина Пријепоље	1	-	1	-
33	Општина Рековац	1	1	-	-
34	Општина Свилајнац	1	-	1	-
35	Општина Сјеница	1	-	1	-
36	Општина Трстеник	1	1	-	-
Укупно		70	13	43	14